

Sávuot, a törvényadás ünnepe

A diaszpórában szíván hónap hatodikán és hetedikén kerül sor Sávuot napjainak megünneplésére, míg Izraelben csak hatodikán. A sávuot szó magyarul heteket jelent.

A Tóra írja: „Hét hetet számolj magadnak; attól fogva, hogy kezdenek sarlót vinni az álló gabonába, kezd el számlálni a hét hetet. És tartsd meg a hetek (sávuot) ünnepét az Örökkévalónak...”¹ Az ünnep ezen elnevezése a mezőgazdasági tevékenységre, az aratási időszakra utal, amely az árpa aratásával vette kezdetét peszáchkor, és most a búza aratásával folytatódik. E napokat, az aratás napjait, nevezzük az omerszámlálás napjainak.

A sávuot szó azonban jelenthet esküket is, mert a hagyományos magyarázat szerint kettő eskü is kötődik e naphoz. Az egyiket a zsidó nép tette a kinyilatkoztatást hallván: „Megtartjuk és meghallgatjuk”²; míg a másik esküt maga az Örökkévaló: „És ti lesztek számomra a papok birodalma és megszentelt nép!”³

A sávuot egy másik elnevezése: a zsengek napja (jom hábikurim), ugyanis a Tóra írja:

„A zsengek napján is, midőn bemutatott új lisztáldozatot az Örökkévalónak, heteitek ünnepén...”⁴ E napon, a jeruzsálemi Szentély fennállásának idejében, a Tóra által Izrael földjének gazdagságát jelző hétféle gyümölcs/termés: búza, árpa, szőlő, füge, gránátalma, olajbogyó és datolya elsőjét (amit először láttak meg) pompás felvonulás keretében a Szentélybe vittek, ahol a papoknak és a földdel nem rendelkezőknek adták⁵. Ugyanakkor, a zsengek napján mutatták be a Szentélyben az új kenyeret is, hálát adva az Örökkévalónak a kenyérért, az életért⁶.

Sávuot még az aratás ünnepe (hág hákácir) is, mert „Három ízben szenteljük végek ünnepét (...) És ünnepeit az aratásnak...” – olvashatjuk a Tórában⁷. Az árpa aratása ekkor már befejeződött, a búzáé pedig javában tartott Izrael földjén, és ezt kísérte az új gabona lisztjéből sült kenyerek bemutatása a jeruzsálemi Szentélyben.

Az ünnepet a Talmud egyszerűen csak gyülekezésnek, zársáknak (áceret) nevezi, mivel ez az ünnep, amely lezárja peszách napjait, vagyis a megemlékezést az egyiptomi kivonulásról, melynek végső célja voltaképpen a Tóra adása volt, hiszen egy nép pusztán a szabadság adományával még nem nép, kellenek szabályok, törvények is, ahogyan a Talmud is írja: „A színáji kinyilatkoztatás napja éppoly jelentős, mint a teremtés napja; mert az erkölcsi törvény léte nélkül az anyagi világ teremtése tökéletlen, sőt értelmetlen lenne.”⁸

Az ünnep egy másik elnevezése: a Tóra adásának ideje (zmán mótán Torátenu). Bölcsenek hagyománya szerint ekkor kapta a zsidóság az Írott Tant (Torá sebitáv) és a Szóbeli Tant (Torá sebitáv) és az Örökkévalótól, mely meghatározta és jelenleg is meghatározza a zsidó nép mindennapjait, életét, sorsát. Akkor és ott azonban csak a Tóra átadása történt meg, mert az elfogadás, az elsajátítás azóta is tart, azóta is folyamatos, napról napra történik.

Sávuot szokásai, hagyományai is a Tóra, a Tóra adásának körülményei, tanításai körül forognak. Az ünnep első éjszakáját, vagy annak egy részét, szokás a hagyományhű közösségekben „javítással” (tikun), azaz virrasztással és tanulással tölteni, mert a Pirké derabbi Eliezer midrásgyűjtemény (XLI. fejezet) szerint⁹ a nép aludt a kinyilatkoztatás előtti éjjelen, nem értette meg

(Fotó: Kristóf István)

a nap jelentőségét, és azóta e sajnálatos tényen így próbálunk meg „javítani” a kabbala művelőinek kezdeményezésére, a XVI. századtól, Cfat városából kiindulva.

A Talmud egy helyütt így ír sávuotról: „A színáj-hegyi Tóra adása volt az eljegyzés Isten és Izrael között.”¹⁰ E mondatból kiindulva a kabbalisztikus értelmezés szerint sávuot napján van a zsidóság menyegzője. A menyasszony (zsidóság) esküvői hozományja az előző napi tanulás órák, ezzel a kincsel érkezik jegyeséhez: a vőlegényhez (Tóra), mivel egy életre szóló kapcsolatot kezdenek most.

A zsinagógát (vannak, kik lakásait is) még az ünnepet megelőzően zöld ágakkal, lombokkal, virágokkal szokás díszíteni, mert a Színáj-hegy is virágba borult annak idején a nagy esemény tiszteletére a Tóra adását megelőzően, a néphagyomány szerint. Mások szerint a zöldek, a virágok élők és kedvesek számunkra, akár a Tóra tanításai, szavai. De a zöldek jelképezhetik azt is, hogy mindig találhatunk a Tórában valami újat, valami „frisset”. Vannak oly helyek, hol gyümölcsökkel is díszítenek, az első termés szentélybeli bemutatására emlékezve, mert a Misna szerint¹¹ ekkor mond ítéletet az Örökkévaló a fák termései fölött.

Az első nap a zsinagógában a Tórától (az éc hájimokat, a Tóra feltekerésére szolgáló fardukat zöldekből készült koszorúval szokás „megkoronázni”) a színáj-hegyi kinyilatkoztatásról¹² és az áldozatok bemutatásáról szóló részeket olvassuk¹³.

A háftár: Jehezkél látomása az „égi szekérről”, az Örökkévaló megjelenéséről¹⁴. A második nap törái olvasmány a zarándokünnepekről¹⁵ és az előző napon olvasottak megismétléséből áll¹⁶. A háftárát Hávákuk próféta könyvéből olvassuk, mely az Örökkévaló megjelenéséről szól¹⁷.

Az első napon azonban, mielőtt a Tóra olvasásába kezdenénk, a hagyományos dallamon elmondunk egy ara-

meus nyelvű imát (Ákdámus...), melyben a Tóra felolvasója „engedélyt kér” a felolvasásra, melynek középpontja a Tízparancsolat felolvasása, amit meghallgatni (szokás állni) mindenkinek kötelessége.

Dr. Joseph Herman Hertz, a Brit Birodalom volt főrabbi írta az alábbi sorokat a Tízparancsolat jelentőségéről: „Egyetlen vallási okmány sem gyakorolt nagyobb hatást az ember erkölcsi és társadalmi fejlődésére, mint az emberi kötelességeknek ez az Istentől eredő kinyilatkoztatása, amely a Tízparancsolat néven ismeretes. Ez a néhány szűkszavú parancsolat, mindössze 120 héber szó, felöleli ténykedéseink összes területét, nemcsak a külső cselekvéseket, hanem a szív titkos gondolatait is.”

A második napi Tóra-olvasás előtt Rut könyvét (Megilát Rut) olvassuk fel. A bírak korában (kb. ante 1100), a gabona aratásának idejében jászódió idilli történetben igen fontos dologról esik szó. Itt olvashatunk az áttértek, betértek törvényeiről, a szegényeken, özvegyeken, idegeneken való segítségnek és a föld megszerzésének szabályairól. Rut volt az a nő, aki önként magára vette a zsidóság törvényeit és lett Dávid király dédnagyanyja, moábita származása ellenére. Gyönyörűen mondja Naominak, zsidó anyósának: „Amerre mész, megyek én is, ahol majd lakozol, lakozom én is. A te néped az én népem, a te Istened az én Istenem.”¹⁸ A könyvben a jó cselekedetek jutalmazásának ismertetése mellett Dávid királynak, kitől a Másiáh/Messias fog majd származni, a családfája is szerepel.

A hagyomány úgy tartja számon, hogy sávuotkor született és halt meg Dávid király. (Vannak oly közösségek, hol gyertyákat gyújtanak [már égő lángról!], és zsoldárokat mondanak Dávidra, a zsoldárköltőre emlékezve.) A hászid hagyomány szerint Báál Sém-Tov, a hászidizmus megalapítója is e napon adta vissza lelkét Teremtőjének.

Az ünnep mindkettő napján hálaadó zsoldárokat (hálél¹⁹) mondunk a zsinagógában. A második napon tartjuk, a Tóra olvasása után, a halottainkról történő megemlékezést (mázkir).

Sávuotkor hagyomány megrendezni a lányok felnőtté avatási ünnepségét, a bat-micvá szertartást. Amint a fiúk 13. életévük betöltése után válnak nagykorúvá, lesznek a közösség teljes jogú tagjai, úgy lányoknál ez a 12. év elmúlása után következik be, és ennek adnak ünnepi jelleget e szertartással a XIX. század első felétől kezdve a modernebb elveket valló zsidó közösségekben.

Szokás az ünnep előtt adományokat is felajánlani a szegényeknek, teljesítve a Tóra utasítását: „És tartsd meg a hetek ünnepeit az Örökkévalónak, a te Istenednek, kezeld tehetőséghez mért önkéntes felajánlással, amelyeket adsz, aszerint, mint megállt téged az Örökkévaló.”²⁰ E mondat is kifejezi, hogy az örömről nem lehet teljes, míg mások nélkülöznek.

Sávuotnak, hasonlóan a többi ünnephez, a szellemiek mellett megvannak a maga jellegzetes testi táplálékai is. Az ünnep napjai alatt szokás édes és tejes ételeket enni, aminek több magyarázata, megokolása is van. Vannak, kik tejet és mézet is esznek, a Tórára utaló alábbi mondat allegorikus értelmezése szerint: „Méz és tej van a nyelved alatt...”²¹

A tej és a méz jelenti még a tejjel és mézzel folyó országot is, mely a Tórában ígérték meg²² a zsidóknak. Vannak helyek, hol az ünnep második napján csak tejes ételeket esznek, mert Dávid király ekkor halt meg, és halála napjára való emlékezésül nem esznek húst, az öröm egyik jelképét. Van, ahol először tejes ételt esznek, és az előírt várakozási idő letelte után esznek húst is, mert betartják az „örvendezés” parancsát, hiszen Dávid király e napon is született. A másik magyarázat e szokásra, hogy ekkor tettek ki az Isten színe elé az újonnan aratott gabonából sült kettő kenyeret a Szentélyben, és erre való emlékezésül eszünk kétfélét.

A legtöbb helyen azonban csak tejes ételeket fogyasztanak, ezzel is jelezve, hogy a Tórában szerepelnek a rituális étkezés (kásrut) szabályai. A Tórát sávuotkor kapták őseink, és így minden edény használhatatlan (jiddisül: tréfli) volt, ezért gyümölcsöket és tejes ételeket ettek, míg alkalmassá (kóserré) nem tették az edényeket. A tej, bölcsenink szerint, ezenfelül olyan, mint az

„édes” Tóra, mert ahogyan a tej táplálja a kisgyermeket, a Tóra úgy táplálja és erősíti a zsidókat. Számelméleti (gematriai) magyarázat szerint a tej héber betűinek számértéke 40, ami utalás a pusztai vandálok negyvenéves időtartamára, valamint arra, hogy Mózes e naptól számított negyven napig volt fent a hegyen, mielőtt lejött a kőtáblákkal.

Az ünnepet követő nap elnevezése az iszru hág. A jeruzsálemi Szentély fennállásának idejében e napnak félinnepsi jellege volt, ugyanis a békeáldozatból (zeváh selámim) még ezen a napon ehettek a kohaniták és az áldozatok bemutatói is²³.

Sávuot második napján a reggeli (sáhárit) imában mondjuk a következőket az ekkor használt ünnepi imakönyvből (máhzor): „Ne legyenek más isteneid! Névesítsd, hiábavalóságok, hasznuk nincs, nem is használhatnak. Kik követik, szívüket bolondítják, bosszúságot gyarapítanak, haragot növelnek, a Napnak és Holdnak képét hordogtatják, ködképeket, csillagábrázolásokat, faragványokat, melyeket találmányuk szerint faragsáltak. Ezek előtt borulnak le, ezekhez imádkoznak, ezeket dicsérik és magasztalják, (...) pedig nem egyebek, mint utálatos undok alakok; de Jákob része a mindenség teremője, az istene Istene, ki az eső mennyiségét adja és a párakat fölhajtja, szavát megtartja, határozatait végrehajtja. Ki ráford-med a tengerre és a hullámok zajonganak. Óhozzá ragaszkodjatok, benne reménykedjétek...”

Oláh János egyetemi docens
ORZSE

- 1 M.V. XVI.9-10.
- 2 M.II. XXIV.7.
- 3 M.II. XIX.6.
- 4 M.IV. XXVIII.26.
- 5 Misna, Bikurim III. fejezet
- 6 M.III. XXIII.17.
- 7 M.II. XXIII.14-16.
- 8 Talmud, Sábát 88a.
- 9 Pirké derabbi Eliezer XLI. fejezet.
- 10 Talmud, Táánit 26b.
- 11 Misna, Ros hásaná 1.2.
- 12 M.II. XIX-XX. fejezet.
- 13 M.IV. XXVIII.26-31.
- 14 Jehezkél 1.1-28 és 111, 12.
- 15 M.V. XXV.19-XVI.17.
- 16 M.IV. XXVIII.26-31.
- 17 Hávákuk 111, 1-19.
- 18 Rut I.16.
- 19 CXIII-CXVIII. zsoldárokról.
- 20 M.V. XVI.10.
- 21 Énekek éneke IV. 11.
- 22 M.II. III.8.
- 23 M.III. VII.16.

HEISLER ANDRÁS WASHINGTONBAN „A történelem átírása elfogadhatatlan”

Május 12-14. között tartották az Amerikai Zsidó Bizottság (American Jewish Committee, AJC) éves konferenciáját Washingtonban.

Az Egyesült Államok egyik legnagyobb zsidó szervezetének meghívására a konferencián felkért előadóként részt vett Heisler András, a Mazsihisz elnöke. Heisler előadásában hangsúlyozta, hogy a Mazsihisz és a magyar kormány között kialakult konfliktusokat csak párbeszédrel lehet megoldani, a Magyarországon érzékelhető rasszizmust és antiszemitizmust pedig a társadalom szövetének szennyeződéséhez hasonlította.

Az elnök kijelentette, hogy az általa vezetett Szövetség nem harcolni kíván a magyar kormánnyal, hanem az előremutató együttműködésben érdekelt, és ezért küzd. Legfontosabb célként az érdemi párbeszédet emelte ki Heisler András, aki kijelentette, hogy „a történelem átírása a Mazsihisz és a túlélők részéről elfogadhatatlan, de különösen veszélyes az egész társadalom számára”.

A konferencián részt vett Szenthe Antónia is, a Memento70 civil forrásteremtő mozgalom projektkoordinátora, aki az Egyesült Államokból érkező adományszerzést készítette elő. A jelenlévők kiemelten érdeklődtek a magyarországi helyzetről, a parlamenti választások eredményeiről.

Ira Forman, az USA külügyminisztériumának antiszemitizmus elleni fellépést koordináló külömmegbízottja, majd Andrew Baker rabbi, az AJC alelnöke is privát megbeszélésen fogadta a magyar vendégeket. Heisler András – eleget téve Szapary György nagykövet meghívásának – Magyarország washingtoni nagykövetségének munkatársait is tájékoztatta a magyarországi zsidóság intézményrendszeréről, a közéletben betöltött érdekvédelmi szerepéről és aktuális kérdésekről.

A konferencia zárását követően Heisler András a washingtoni holokausztközpont igazgatójával, Paul Sapiróval találkozott, akivel a Magyarországon már működő, illetve még tervezett holokauszt-émlékközpontokról beszélgettek.

ILYEN MÉG NEM VOLT

A zsidóságismeret bekerült a kerettantervbe

Olti: Csak az egység!

A kormány és a Zsidó Közösségi Kerekasztalon részt vevő zsidó szervezetek jelentős csoportjának lassan három éve tartó egyeztetése most át-törést hozott. Említsük meg: a Mazsihisz új vezetésének szinte első akciója volt a csatlakozás, amit az előző vezetés két éven át elmulasztott. A hosszúra nyúlt megbeszélésorozat, a gyakran zsákutcába kerülés, majd az onnan való kihátrálás, nemzetközi szervezetek bevonása „szinesítették” a maratoni tanácskozást.

A lényeg: mivel az antiszemitizmus egyik oka a zsidó történelem, vallás, szokások stb. nem ismerete, ennek leküzdésére szövetkezett a 16 zsidó szervezet, mert meggyőződésük szerint a tájékoztatást az oktatásban kell kezdeni.

A szervező, a koordinátor dr. Olti Ferenc, akinek kitaró lobbizása és szervezőmunkája nélkül a jelentős eredmények nem születtek volna meg. Ő a végeredményt röviden így kommentálja: mindig azt vallottam, csak egységesen lehet fellépni, tárgyalni. Itt jegyezzük meg – ismerve a közéletet –, 16 szervezetnél elérni az egységet nem lehetett könnyű.

Olti Ferenc elmondta lapunknak: ha röviden összefoglalhatom, a legfontosabb eredmény, hogy a kötelezően oktatandó témák közé bekerült, miképpen vett részt a zsidóság hazánk történelmében, hogyan járult hozzá például a modern Magyarország eredményeinek megteremtéséhez. A korábbi tantervekben nagyrészt csak Mózesről és a holokausztról volt szó a zsidóság-

gal kapcsolatban, az új kerettantervben a teljes magyar történelem és a világtörténelem jelentős részén átvezetésre kerültek a zsidó vonatkozású témák. A legtöbb változás a történelem, a magyar nyelv és irodalom, az etika és az erkölcs tananyagokban történt, és ez vonatkozik az összes hazai iskolatípusra. Egyelőre csak az állami iskolákban vezetnek be az új kerettantervet szeptembertől felmenő rendszerben, nem külön tantárgyként, hanem beépítve az adott témákba. Így például a fizikában megemlítik azokat a – többek között külföldön Nobel-díjat kapott – zsidó tudósokat, akik dacára, hogy elüldözték őket innen, mégis dicsőséget hoztak szülőföldjüknek. És hasonlóképpen kerül be a zsidóságismeret a többi tantárgyba is. Mellékesnek tűnik, de mégis új, hogy mostantól a zsidó-keresztény kifejezés helyébe a zsidó ÉS keresztény lép.

Ami a Mazsihisz szerepét illeti. Heisler András elnök tudomásom szerint soha nem tárgyalta úgy Balog Zoltán miniszterrel, hogy az oktatással járó gondokról, hiányosságokról ne szólt volna.

Tehát szeptembertől a tanulók (és a tanárok – A szerk.) végre elkezdhetik megismerni a hazai zsidóság szerepét, vallását, szokásait. Olti Ferenc elmondta, hogy a munkának közel sincs vége; dolgozni kell azon, hogy az iskolák mielőbb beépítsék az új kerettantervelemeket a saját pedagógiai programjukba, hogy az új tankönyvek szerzői a zsidósággal kapcsolatos tantervi elemeket megfelelő-

módon és kontextusban szerepeltessék műveikben, és hogy az érettségi követelmények között is megjelenjenek ezek a témák. Megítélése szerint erre minden esély adott, hiszen ezen fázisra is rendelkezünk a minisztérium írásos ígéretével. Nagy elismeréssel szólt arról a – hol 3, hol 8 fős – szakértői csapatról, amelynek vezetője Szunyogh Szabolcs történész-újságíró, tagjai pedig Bodnár Dániel, Forgács Éva, György Gábor, Lantos Árpád, Mezei Zoltán, Szántó T. Gábor és Szőnyi Andrea voltak, akik a zsidó oldalon a szakmai munkát végezték, tértítés nélkül, önzetlenül. Valamennyi-ünk nevében köszönet érte.

Kardos Péter

Olvasói levél

Szeretettel a Szeretetkórházról

Kb. két hetet töltöttem a fenti kórházban (2. sz. Bel) dr. Várkonyi Sándor osztályvezető főorvos osztályán. A főorvos úr mindig nagy segítőkészséggel és szeretettel fordult a páciensekhez, én is úgy éreztem, hazajöttem. Kíváncsi vagyok, hogy az új adagban a nővérek mosolyogva, kedvesen végezték a munkájukat, éjt nappallá téve. Etették, mosdatták, tisztába tették betegeiket. Tapasztalataim szerint ott mindenki úgy érzi, otthonra talált Várkonyi Sándor doktor osztályán, ahol gyógyulásuk érdekében mindent megtesznek. Vallási hagyományunk

szerint aki szakmai tudásával, gyógyító tevékenységével segíti a beteg, idős embereket, igazi művét teljesíti. Hálát kifejezve, én is szeretném megköszönni, amit értem tettek.

Wirth Jánosné volt beteg

Duzsike

Az érdi székhelyű Dunamenti Zsidó Kulturális Egyesület megalakulása óta minden évben megemlékezést tart két helyi középiskolában a soá áldozatainak magyarországi emléknapján. Az idén új kezdeményezéssel álltunk elő. Százhalombattáról az Arany János, Érdről a Vörösmarty és a Gárdonyi középiskolák tizenhét

diákját és kísérőtanárait az egyesület adományokból összegyűjtött pénzén holokauszt-emléktúrára vitte Auschwitz-Birkenaubá. A remélhetőleg hagyományteremtő kezdeményezést az iskolák és a szülők jól fogadták. Ahogy Sági Jánosné, a csoport vezetője fogalmazott, ezek a fiatalok látták az igazságot, nekik már nem lehet eltagadni a történelmet, ez a dicstelen, szörnyű fejezet! Ők a mi diplomataink, itthon maradt diákjaikkal megosztják az emlékhelyen tapasztaltakat. Jövőre újra elmegyünk, és ez igazán méltó módja az emlékezésnek. Egyesületünk Érden, a Mária u. 22. alatt kereshető fel, keddenként 17 és 19 óra között.

Veres György, egyesületi tag

Körzeti kitekintő

Pécs

A holokauszt magyar áldozatainak emléknapján a Széchenyi István Gimnáziumban és onnan 1944-ben elhurcolt zsidó tanulóira és a gyermekmentő tanárookra emlékező márványtáblát avattak fel. Beszédet mondott Kutas József igazgató, Hargitai János megyei kormány megbízott, Páva Zsolt polgármester és Schönberger András főrabbi. Végül a tanulók egy csoportja emlékfát ültetett az iskola kertjében.

Az egykori náci háborús bűnösök unokáinak felmenőik tetteért bocsánatát kérő csoportja érkezett Tübingenből a városba. Találkoztak a hitközség vezetőivel, valamint a holokauszt néhány helyi túlélőjével, köztük Krassó Sándorral, aki saját szenvedéseiről beszélt. Hábel János helytörténész, kutató ismertette, hogyan hurcolták el 1944-ben a zsidókat a haláltáborba. A német bocsánatkérők nevében Weber Kristóf kért szót, majd egy-egy szóló rózsaival megajándékozták a túlélőket. Ezt követően közösen az egykori gettóhoz vonultak, ahol rövid megemlékezést tartottak. A német fiatalok a hitközség székházában fejezték be megkövető látogatásukat, ahol részt vettek a sábbáti istentiszteleten.

A holokauszt 70. évfordulójának alkalmából az önkormányzat rendkívüli ülést tartott, ahol a polgármester előterjesztésére deklarációt fogadtak el, melyben kinyilvánították elkötelezettségüket az iránt, hogy Pécsen, illetve sehol a világon többé ne fordulhasson elő, hogy valakit vallása, bőrszíne, vagy bármely kisebbséghez való tartozása miatt hátrányos megkülönböztetés érjen. Az emlékeztető ülésen a pécsi főrabbi és a hitközség vezető tisztségviselői is részt vettek.

Kilencedik alkalommal tartott közös megemlékezést és felvonulást a hitközség és a római katolikus Szent Egyed Közösség a városból elhurcolt zsidó polgárok emlékére. A program a Zsolnay kultúrközpontban kezdődött, ahol a diákok és a helyi polgárok meghallgatták Fahidi Éva író, túlélő előadását. Ezt követően a zsinagóga épülete elé vonultak, ahol emlékbeszédet mondott Csizi Péter alpolgármester, Udvardy György katolikus megyei püspök és Schönberger András főrabbi. Befejezésül a résztvevők a zsinagóga kertjében köveket helyeztek el az elhurcolt gyerekek szobránál.

Mitzki Ervin

Szeged

Pürim és peszách között – amelyek valamennyi napja s a vacsora is nagy érdeklődés mellett zajlott, 70–80 résztvevővel –, majd azt követően több kulturális rendezvény is volt a hitközségben. Jubileumi koncertet adott zsinagógánkban a Kossuth-díjas Amadinda ütőgyűttes, valamint Presser Gábor és Karácsony János. Megnyitottuk Püski Sándor Genezis tárgyú kiállítását Tandi Lajosnak, a Szeged folyóirat főszerkesztőjének bevezetőjével. A művész alkotásait Peking, Bern, Locarno, Lugano, New York, Washington, Los Angeles, München, Fürth, Helsinki, Kouvala, Oslo után mutatta be városunkban, számtalan hazai tárlatot követően. A békéscsabai Kner Nyomda tervező grafikus 1986 óta tagja a Művészeti Alapnak. Őszövetségi és a színes emberi világot bemutató alkotásait szeptemberben a tel-avivi követség is láthatják az érdeklődők. A Szegedi Közeleti Kávéházzal közös rendezvényként Bitsey Zsuzsanna, az Arkánium Alapítvány létrehozója, klinikai pszichológus is vendégünk volt, aki „A holokauszt – újrászületés a hamvakból, a 20. század legszörnyűbb epizódjának megértése a szellemi történet által” címmel tartott előadást és könyvbemutatót.

A Szegedi Tudományegyetem, a hitközség és a Jad Vasem közösen rendezett kétnapos konferenciát „A magyar holokauszt 70 év távlatából – a nagypolitikától a hétköznapiokig” címmel.

Ilan Mor, Izrael állam nagykövete bevezetőjében kifejtette: A holokauszt tagadása az antiszemitizmus egyik formája. A vészorkorszak hatmillió áldozatát kétszer ölték meg: egyszer hét évtizede, amikor fizikailag semmisítették meg őket, majd másodszer is, amikor az emléküket próbálják lerombolni.

Bár a konferencia nem központilag támogatott, hanem helyileg szervezett esemény volt, a nagykövet hangsúlyozta – angol nyelvű szövegében magyarul is kiemelve –, az antiszemitizmus ellen az oktatás segítségével lehet leghatékonyabban fellépni. Köszönetet mondott a magyar kormány, hogy 2014-et holokauszt-emlékévvé nyilvánította, s az önkormányzatoknak, felsőoktatási intézményeknek, hitközségeknek és más szervezeteknek, hogy maguk is megteremtették fórumaikat a megemlékezésre. A diplomata reményét fejezte ki, hogy az esztendő végén magyarok és kül-

földiek visszatekintve elmondhatják, az emlékév elérte célját: emlékeztek a hetven évvel ezelőtti történetekre, és elindulhatott egy hosszú folyamat, amely lehetővé teszi, hogy a teljes magyar társadalom szembenézzen a vészorkorszak idejével.

Botka László (MSZP) polgármester felhívta a figyelmet a múlttal való szembenézés szükségességére, idézve Bibó István szavait: azokat a burkokat, melyeket szünetedésből, sérelmekből, rossz lelkiismeretből maguk köré vonnak az emberek, csak a teljes igazság erejével lehet valamennyire is áttörni. A politikus szerint a valódi szembenézés helyett hetven évig próbáltunk hallgatni, takargatni, szőnyeg alá söpörni, ami rossz irány, mert „növeli, ki elfődi a bajt”. Botka László véleménye szerint a jelenlegi magyarországi hatalom bátorítja azokat a kísérleteket, amelyek tisztára mosnák a múltat ezt az elmondhatatlanul tragikus fejezetét. Az, ami történt, és ami most történik, mindannyiunk szegénye, ideje, hogy apáink és nagyapáink vétkével elszámoljunk.

Szabó Gábor akadémikus, az SZTE rektora arra hívta fel a figyelmet, hogy a történészek munkája, a tények alapos feltárása több szempontból különösen fontos. Egyrésztől tanúságot tesz a mai kor számára, hogy a holokauszthoz hasonló események soha ne ismétlődhessenek meg, másrészt bemutatja, hogy még abban az időben is lehet bátor kiállásokat, máig érvényes példákat találni. Az akadémikus hangsúlyozta: Szeged a zsidóság történetének tekintetében szerencsésnek mondható, jó példákat sorakoztat fel. 1849-ben itt mondták ki a zsidók egyenjogúságáról szóló törvényt, kiváló együttműködés alakult ki a hitközség karizmatikus vezetői, például Löw Lipót és Löw Immánuel, utódaik, valamint a város vezetése között, és maga az egyetem is rengeteget köszönhet zsidó származású tudósainak, köztük Riesz Frigyes és Haar Alfréd kiemelkedő matematikusoknak. Példás volt a kapcsolat és a jelenben is az a társegyházzal, intézményekkel.

Randolph L. Braham professzor videóüzenetében kifejtette, az 565 ezer áldozattal járó magyarországi holokauszt különleges a maga módján abból a szempontból, hogy míg Lengyelországban a náci korszak szövetségeseinek öt évükbe telt a zsidóság meggyilkolása, Magyarországon néhány hónap elegendő volt a vidéki zsidóság deportálására. Ez a tömeggyilkossági rekord úgy történhetett meg, hogy a Sztójay-kormány a végső megoldásnak dolgozó rendelkezésére bocsátotta az államhatalom eszközeit, a rendőrséget, a csendőrséget és a hivatalnokait – üzent Randolph L. Braham.

L. A.

Családias ünnepek jom háácmáutkor a Hegedúsben

Imával és tanítással ünnepelték Izrael Állam születésnapját

Nincs világi csinnadratta, nincs csenek szónoklatok, nincs protokoll-lista magas rangú vendégekkel, akiket név szerint fel kellene sorolni. A Hegedús-zsinagóga kisebbik imatermében *Schöner Alfréd* főrabbi melegen üdvözlö az egybegyűlteket az istentisztelet előtt, amelyre jom háácmáut alkalmából jött össze a közösség. Belsősegebb így: imával adni hálát a nagy történelmi eseményért, amikor a világ nemzetei elismerték Izrael Államnak, a zsidó nép otthonának függetlenségét.

Az imában való elmélyülés minden világi ünneplésnél jobban felidézti azt a napot, amelyen a zsidó népnek oly sok évszázad után ismét saját hazája lett. Erec, az Ország létezése a diaszpóra lakóinak is megnyugtató, egyben felemelő érzés.

Kis imafüzetek járnak körbe – mindenki kap belőlük. Szövegüket jom háácmáutra állították össze. Aki nem tud az ősi, szent nyelven, az is megindultan lapozza fel a passzusokat. „Nyissátok ki az Igazság kapuját, onnan jön az Örökkévaló.”

A sófár egyetlen hosszú, ünnepélyes hanggal jelzi az ünnep bejövételét. Az imák között ott a zsolzár, a zarándoklás éneke, az örök remény szavai: „Midón visszahozta az Örökkévaló Cion foglyait, úgy voltunk, mint akik álmodnak. Akkor megtelt szájunk nevetéssel és nyelvünk újjongással; akkor szóltak a nemzetek között: nagyokat művelt az Örökkévaló ezekkel!” (IMIT-fordítás)

A Béke himnuszát (Osze sálom) mindenki teli torokból fújja, majd a záróima, az Álénu után a Hátikvá, Izrael himnusza következik. Hátikvá az jelenti: a remény – ez a reménység most is átforrósítja a szíveket. *Schöner Alfréd* főrabbi felhívja a figyelmet: ma van az omerszámlálás 20. napja, közeledik sávuot, a tóraadás ünnepe. „Jom háácmáut száméach” – kíván mára mindenkinek szép ünnepet, majd a társaság felsereglik az emeleti terembe, ahol a fehér abrosszal terített asztalon már ott várakozik az inni- és harapnivaló.

Az áldást követően a főrabbi a modern kori Izrael örömapjáról beszél, mint amilyen Jeruzsálem felszabadulásának és Izrael függetlenségének az ünnepe. Egy régi felvételt említ, amelyen a hangosbemondó előtt ezernyi, tízezeremlős palesztinai zsidó várja feszülten, vajon megszavazza-e az ENSZ Izrael állami létét. Vajon elismeri-e a világ Izrael mint a zsidók hazáját? Nagyszerű érzés volt, amikor Magyarországra került a sor, és elhangzott az „igen”.

Schöner főrabbi jól emlékszik érettségi vizsgája napjára: 1967-ben volt, pontosan akkor, amikor Izraelben kitört a hatnapos háború. Az érettségi elnök, Fehér Klára író nő testvére, Fehér Márta jóindulatúan azt tanácsolta a diákoknak: ha olyan kérdést húznának, amire kellemtelen választolni, adják vissza nyugodtan, és húzzanak helyette másikat. Erre azonban nem került sor, mert Bokor Izsóné, mindenki Lala nénije elcsente a tételek közül azokat a bizonyos kétértelműeket, így a fiatalok még véletlenül sem kerültek bajba.

Aztán a *Schöner* család 1968 tájéknán megkapta az első csomagokat Izraelből. „Nem értettem, minek nekünk egy használt cipő – meséli a főrabbi. – Egészen addig, amíg apám bele nem nyúlt az egyiknek a belsejébe, és óvatosan elő nem halászta onnan Leon Uris *Exodus* című regényét.” Az *Exodus* – Mózes második könyve nyomán – annak a hajónak a neve, amely több száz menekültet szállított 1946 végén Ciprus szigetéről Palesztinába. Uris arról mesél, hogyan tér vissza a zsidó nép két évezredes vándorlás után Palesztinába, az ősi földre. Az érkezőket ellenségesen fogadják nemcsak az ott élők, de a környező országok lakosai is. Uris főhőseinek életén keresztül mutatja be, hogy minden viszonyosság ellenére miképp kovácsolódik a szélrózsa minden irányából érkező emberekből új közösség, a zsidó nemzet.

1989-ben *Schöner* főrabbinak alkalm volt a parlamentben kérni az akkor még Magyar Népköztársaság Országgyűlését, hogy az állam vegye fel a diplomáciai kapcsolatot Izraellel. „Másnap felmondtak nekem – nevet *Schöner*. – Később aztán mégis felvették a kapcsolatot, és az én felmondásomat is felmondták.”

Szóba kerül az átkosbeli, megboldogult Állami Egyháziügyi Hivatal

is, amelynek embere így figyelmeztette az Izraelbe utazókat: „Vigyázzanak magukra, mert ott nem lesznek biztonságban.” *Schönerék* egymásra sandítottak, és valamennyien ugyanarra gondoltak: Magyarországon kell igazán félni, hiszen hány, de hány jeles embert ültettek le idehaza cionizmus vádjával!

Kérdezz-felelek következnek: kinek mi jut az eszébe először arról a szóról, hogy Izrael? A megszólítottak szájából a legkülönfélébb válaszok repkednek. „A Kotel!” – „A Templom-hegy!” – „Az óváros!” – „Jeruzsálem!” – „A rokonaim, a testvéreim!” – „A hazám.” Amikor *Hidvégi Györgyre* kerül a sor, az idős úr büszkén áll fel a botjára támaszkodva: „A Ros-Háájim, amely nemrégiben tiszteletbeli díszpolgárává választott.” Szavait nagy taps követi.

Mit jelent héberül a geniza? Elrejtést. A főrabbi tanítása most a genizákról szól, arról, hogy az ókorotól a héber tekercseket, a pergaménekre írt szövegeket korszokba tették, majd barlangokban rejtették el. Élt az i. e. I. században a Holt-tenger partján egy kis közösség, akiket már mindenki a magáénak érez, keresztények, esszénusok és zsidók egyaránt. Az általuk leírt mondatok elforgatták az addigi tudományos elképzelést. A neves cseh újságíró, Egon Erwin Kisch így fogalmazott erről: „A Bibliának mégis igaza van.” Mert a tekercseken, amelyekre 1988-ban bukkant rá a Holt-tenger partján egy arab kisfiú, a szövegek szóról szóra, betűről betűre megegyeznek a ma is használt héber szavakkal, betűkkel. Hátborzongató belegondolni: minden idők legnagyobb prófétája, Jesája ugyanúgy beszélt és írt, ahogy a „mai” Tónáchban áll.

A történelmi Magyarországnak volt a világon az egyik legnagyobb tóragyűjteménye – folytatja *Schöner Alfréd*. – Több mint 10 ezer tóra, aminek a zöme elpusztult. *Schönerék* a vidéki helységekben megmaradt szent tekercseket, amelyeket már senki sem használt, hiszen a lakókat elhurcolták a vészorkaszakban, összegyűjtötték, kivitték Jeruzsálembe, ahol a szent hegyen, barlangokban, egyenként, gondosan lepecsételt amforákban elhelyezték őket. A főrabbi büszke, hogy a száz-négy tóra közül egyet ő tehetett amforába.

Búcsúzól ismét egy sztori: egyszer Izraelben Jozsef Burg miniszternél jártak, aki tudós ember hírében állt. A találkozás elején megkérdte *Schöner Alfréd*ot jiddisül: „Mit csinálnak maguk, amikor Magyarországon bemennek egy miniszterhez?” A főrabbi némileg tanácstalanul azt válaszolta: „Hát bemutatkozunk.” Mire Burg: „Na, itt pedig tanulunk egy kicsit.” És levett a polcáról egy könyvet.

Én pedig hazafelé menet arra gondolok: nálunk könyv sem volt, mégis mennyi mindent megtudtunk ezen az ünnepen.

Rados Virág

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Izrael

A függetlenség napja, jom háácmáut alkalmából a statisztikai hivatal közzétette a legújabb adatokat. Izrael lakossága 8,2 millió, 75 százalékuk zsidó, 20,7 százalékuk arab. Egy év alatt a népesség két százalékkal, 157 000 fővel növekedett. A születések száma 178 000, a halálozásoké 42 000 volt. Az országba 42 000 új bevándorló érkezett.

Románia

Elie Wiesel Nobel-díjas író egykori otthonában holokausztoktatási központ nyílik Máramaroszigeten. A bukaresti kormány, a helyi hatóságok és a romániai zsidó közösség támogatásával létrejött intézmény célja, hogy megőrizze a városból 1944-ben elhurcolt 13 000 ember emlékét. A megnyitón ünnepségen megjelent *Victor Opasci* vallásügyi miniszter, *Rafael Scheffer* országos főrabbi, *Ovidiu Nemes* polgármester, parlamenti képviselők és a zsidó szervezetek vezetői. *Elie Wiesel* szerint az intézmény is „hozzájárul ahhoz az erőfeszítéshez, hogy az emberiség sohasem felejtse el azt a szörnyűséget, ami itt és egész Európában történt”. A megemlékezések során tizenkét vasútállomáson (Kolozsváron, Nagyváradon, Máramaroszigeten, Szatmárnémetiben, Marosvásárhelyen és másutt), ahonnan a vonatok indultak, emléktáblákat helyeztek el. A magyar hatóságok az Észak-Erdélyben létesített gettókból 1944 május-júniusában 132 000 zsidót deportáltak a „végső megoldást” jelentő auschwitzi koncentrációs táborba. A romániai holokausztmegemlékezéseket az *Elie Wiesel*-ról elnevezett kutatóintézet, a FEDROM zsidó emfőszerkezet és a parlament illetékes bizottsága koordinálja.

Kazahsztán

Az Almatiban működő Rimon Zsidó Közösségi Központban ünnepséget tartottak a második világháború befejezésének évfordulója, a győzelem napja alkalmából, amelyen zsidó háborús veteránokat és a hátszázai hadiüzemek egykori dolgozóit köszöntötték. *Alexander Baron*, az Euro-ázsiai Zsidó Kongresszus elnökségének tagja, a Kazahsztáni Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy nem szabad elfeledkezni azoknak a hazafiaknak a bátorságáról, akik a sötét időkben az igaz ügyért harcoltak. „Évről évre egyre kevesebben vannak közöttünk azok az emberek, akik megállították a náciakat és megszabadították Európát a barna pestistől.” Az ünnepség befejezéséig a közösség fiatal tagjai kulturális műsorral köszöntötték a veteránokat.

Franciaország

A zsidó szervezetek elhatározták, hogy megemlékeznek arról a 149 zsidó katonáról, akik 1944 júniusában a szövetségesek normandiai partraszállásakor hősi halált haltak. A CRIF közleménye szerint a megemlékezés egy közösen elmondott kádissal és más programokkal történik a Colleville-sur-Mer településen lévő amerikai sírkertben. Normandiában 27 katonai temető található, amelyekben amerikai, brit, kanadai lengyel és német katonák nyugszanak. A CRIF tiszteletadása sajátos része annak a nagy nemzetközi részvétellel rendezendő ünnepségsorozatnak, amelyen a partraszállás 70. évfordulójáról emlékeznek meg Franciaországban.

kovács

Nem értem? Értem.

Bejárta a világsajtót a hír: Jeruzsálemben is megemlékeztek a győzelem napjáról, azaz a második világháború befejező aktusáról, a szövetségesek diadaláról. Ennek keretében koszorúzással egybekötött szertartást tartottak a Jad Vasemben is. A beszámoló szerint 31 ország képviseltette magát az eseményen, a magyar nagykövetség a meghívás ellenére távolmaradásával nyilvánította ki Magyarország véleményét az ünnep napjáról – eddig a hír. Jól tette. Mi keresnivalója lett volna ott? – eddig a kommentár.

K.

Az áldozatokra emlékeztek Baracskán

A holokauszt áldozataira emlékeztek vendégek és fogvatartottak a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracskai objektumában. A résztvevőket a Jad Vasem archívumából összeállított fotókiállítás fogadta. A deportálásakor 15 éves Sárdi Mária naplója alapján készített Kislány a pokolban című monodrámat a Kazán István Kamaraszínház mutatta be. Utána *Tova Meyer* mesélt családjá deportálásáról és saját munkaszolgálatáról. (Einhorn Gizella néven Kárpátalján született. Az országgrész visszacsatolásakor szülei Budapestre küldték, így „kimaradt” családjá deportálásából. 1944 őszén behívták munkaszolgálatra, és november–decemberben itt, az Anna-major és a Gróf-tanya közötti határban ásta a tankcsapdákat...) Végül az ORZSE közösségszervező szakos hallgatói adtak verses-énekes műsort.

A gonoszság képei előtt

Az emléknapp megrendezését a Civil Alap 2014 támogatása tette lehetővé.

(GeSheR-HÍD)

Hitler, a felszabadító

Meghökentő beszédet mondott a győzelem napi ünnepségen az ukrán kormány párt képviselője, az ukrainai Herszon megye kormányzója. A Hitlerl éltető szónoklatot második világháborús szovjet veteránok előtt tartotta – a téren összegyűlt tömeg kifütyülte, egy kisgyerekes nő pedig felment a pódiumra, és elvette a mikrofonját.

Jurij Odarcenko többek között kijelentette, Hitler felszabadítóként érkezett a Szovjetunió területére. A kormányzó szerint a Führer célja az volt, hogy Sztálin rabszága alól felszabadítsa az embereket.

Odarcenko a *Julija Timosenko* mögött álló kormány párt, a Batykvicscsina (Haza) párt tagja.

atv.hu / oroszvilag.hu

„Hetiszakas” az ATV-n

Az ATV különböző műsoraira felhívni a figyelmet majdnem felesleges, és statisztikai kimutatás sem kell ahhoz, hogy tudjuk: lapunk olvasói gyakran az egyetlen „nézhető” csatornaként tartják számon.

Néhány hete egy bizonyos napon (vasárnap), egy bizonyos időpontban (de. 10.30-tól), „időzítés” szempontjából a Vidám Vasárnapot megelőzően, új műsorral jelentkeznek az ATV.

A Kossuth Rádióban elhangzó egyik legnépszerűbb vallási műsor, a „Halljad, Izrael” mellett immár szinte tapintható közelségbe kerülhetnek egyik oldalról rabbi, rebbecenek, írók, a vallási és a közélet kiválóságai, konyhaművészek, kántórok, zsidó zenészek-zenekarok és sok más érdekesség – a másik oldalon pedig ki más, mint *Breuer Péter* Közel-Kelet-szakértő, újságíró és szerkesztő, aki nagy szeretettel, de rámenősen, néha a cél érdekében erőszakosan, kissé pimaszkásan (vagy csak breueresen) hallható és látható műsorkészítőként és -vezetőként.

Mi kellett ahhoz, hogy az ATV befogadja ezt a műsrot? Komoly igény rá, egy visszautasíthatatlan ajánlat, egy rátermett producer, egy beleváló műsorvezető és a költségkímélően kicsi stáb...

Az elmúlt hetek során a nézők már meggyőződhetnek az adás sokszínűségéről, a vallás olyan meg- és bemutatásáról, ami nyilvánvalóvá teszi, hogy a zsidók, a vallásos emberek ugyanolyanok, mint mindenki más, lehet velük nemcsak a hitről, de egyszerű és hétköznapi dolgokról is beszélni.

A közeli jövőben a kulturális paletta sem marad színek és árnyalatok nélkül, könyvek, koncertek, színház, zene, zsidó étkek kerülnek sorra háttérbeszélgetésekkel, főzéssel, prózai-zenei ízelítőkkel.

Lehet, hogy apró hiányosságok, mint általában egy-egy induló műsor esetében, még felfedezhetők, de „a hiba kijavítása folyamatban van, elnézést érte...”

Tehát: találkozunk vasárnaponként a képernyők előtt!

gáljuli

Áder János auschwitzi beszéde

Tisztelt Emlékezők, tisztelt Lengyel Barátaink és Magyar Honfitársaim!

Tegnap Rómában – mindössze kilenc évvel halála után – II. János Pál pápát szentté avatták. Karol Wojtyła – az első lengyel pápa – fontos és örök időkre érvényes tanítást hagyott ránk, amikor több alkalommal is hitet tett amellett, hogy a kereszténységgel nem egyeztethető össze a zsidógyűlölet.

Auschwitzban minden harmadik áldozat magyar zsidó volt. Itt lelte halálát közel félmillió honfitársam. Ők azok, akiket Magyarország német megszállása után a magyar állami szervek közreműködésével alig néhány hét leforgása alatt szisztematikus kíméletlenséggel gettóba zártak, majd ide, Auschwitzba deportáltak.

Ez a hely Magyarország legnagyobb temetője.

Közös veszteség, közös fájdalom, közös gyász nekünk, ma élő magyaroknak. És közös gyász, közös veszteség, közös fájdalom az utánunk jövőeknek.

Közös a sorsunk. Közös a sorstalanságunk. Mert akik zsidó honfitársainkat megalázták, és halálba küldték, azok a magyar nemzetet is megalázták, egész nemzetünknek okoztak pótolhatatlan veszteséget. Mindegy, hogy náci németként vagy a hitleri ideológiát kiszolgáló magyarként tették, amit tettek.

Nincs bocsánat arra, ha egy állam a saját polgárai ellen fordul. Tisztelt Emlékezők!

Amikor itt állunk, másfél millió emberi lélek szól hozzánk, és azt kérdezi: miért? Miért ez a sors méretű rájuk? Hogy történhetett meg ez az iszonyat a 20. századi Európában? Miképp aljasodhatott odáig az ember, hogy halálgyárat építsen embertársai előre eltervezett elpusztítására? Magyarán nincs. Válasz sincs. Mert nincs az a szó, ami Auschwitz tragédiájához fogható lenne.

Ha egy pillanatra lehunyjuk szemünket és odaképzéljük magunkat az áldozatok helyébe, lelkük talán némi vigaszra lel. Vigaszra abban, hogy nem az elpusztítottak tömegeként gondolunk rájuk, hanem egyéni sorsokat, arcvonásokat, megértésre és boldogságra született embereket látunk bennük. A gyermekekben saját gyermekeinket. Az édesanyjában saját édesanyjainkat. A nagyszülőkben saját nagyszüleinket. Embereket, akikhez személyes közünk van mindannyiunknak. Közös halottainkat, akiknek kijár a tiszteletadás csendje.

Tisztelt Emlékezők! Adózzunk közösen egy perc néma csenddel közös emlékünek.

De mielőtt néma tiszteletadásunkra sor kerülne, kérem, gondolják el, mi történne, ha minden auschwitzi áldozatra mindössze egyetlen percnyi néma főhajással emlékeznénk?

Felfoghatatlan még kimondani is! Ennek a minden lelket megszólító csendnek csaknem három teljes esztendőn át kellene tartania ahhoz, hogy Auschwitz minden áldozatának néma tiszteletet adjunk.

És most elérkezett a pillanat, hogy közösen, személyes hitünk vagy meggyőződésünk szerint egyperces néma imádsággal emlékezzünk meg azokról, akiknek csendje körülvesz minket (...)

Köszönöm, hogy Magyarország államfőjeként együtt emlékezhettek Önökkel.

Helyzetjelentés a Memento70 eredményeiről

Egy hónap telt el azóta, hogy sajtóértekezleten bejelentettük: a Holokauszt Emlékév Civil Alap pályázatán nyertes, de az állami támogatást lelkiismereti okokból visszautasító szervezetek és egyének adománygyűjtő összefogással kívánják előteremteni emlékező programjaik anyagi alapját.

A Memento70 egy hónap alatt ismertté vált. Kétnyelvű honlapunkon, a www.memento70.hu-n fenn van minden program leírása. Facebook-oldalunkon (www.facebook.com/memento70) napról napra posztoljuk a 70 évvel ezelőtti történeteket, 2500 kedvelőnk rendszeresen visszajár, hogy elolvassa és hozzászóljon.

A nyomtatott és az internetes sajtóban rendszeresen beszámolunk a szövetség helyzetéről.

Eddig 7,15 millió forintot gyűjtöttünk össze, közel 300 nagylelkű adományozónktól. A felajánlások nagy része kisebb összeg, ennek mi nagyon örülünk, mert látjuk, hogy szívből jön. Egy kis falu, Bük cigány önkormányzata például 5000 Ft-ot küldött nekünk, hogy kifejezze egyetértését.

Minden adományozónknak szívből köszönjük a segítségét, a bizalmát! Elkészült az első programunk, felépült a mosoni zsidótemető előtt a holokauszt-émlékmű, melyet május 25-én avattak fel. A környéken már alig ének zsidók, mégis hamar összegyűlt a szükséges pénz.

Sopron többek közt az Elfeledett soproniak című kiállítással emlékezik meg az 1944-es áldozatokról. A megnyitó május 29-én volt az Új-zsinagógában.

Telt házzal csendült föl Fellegi Ádám emlékkoncertje május 10-én a XIII. kerületi zeneiskola dísztermében. Fellegi művész úr is részt vesz a Memento70 összefogásban. Sikeréhez szívből gratulálunk.

Messze vagyunk még a céltól, attól, hogy 210 millió forint összegyűljön, és minden megemlékező programunk megvalósuljon, tiszta forrásból.

Kérjük, támogasson minket, akár 1000 forint is nagy segítség. Sok kicsi sokra megy! Postai csekkünket megtalálja az újságban, az átutalás módjairól pedig az interneten tájékozódhat.

Mi tisztán emlékezünk.

A memento70 csapata

Áder János és felesége Méir Lau társaságában

Ő volt az a pápa, aki az auschwitzi haláltáborban történeteket az ördög diadalának, a történelem leg-sötétebb fejezetének nevezte. Ő volt az a pápa, aki Auschwitzot olyan helynek nevezte, amely a szellemet, a lelkiismeretet, a szívet hatalmába kerítő sötétség tragikus következményeinek állít emléket az utókor számára. És ő volt az, aki arra is figyelmeztetett minket, hogy meg kell szabadítanunk az embereket a rasszizmus, a kirekesztés, a szolgaságba döntés, az idegengyűlölet rémképétől.

Nincs olyan erkölcsös ember a világon, aki ne értene egyet ezzel. Aki a bűnt megmenteni, relativizálni, megkérdőjelezni akarja, erkölcssteleniséget követ el. Így maga is bűnössé válik.

Mert minden engedmény, minden megengedő, önfelmentő vagy öngazoló gesztus oda vezethet, ahol most állunk. Újra megtörténhet, aminek sosem lett volna szabad megtörténnie.

Tisztelt Emlékezők! Akiket ide hurcoltak, nem tudták, hova érkeznek. Nem volt módjuk a védekezésre, és esélyük sem volt a menekülésre. A marhavagonok fojtogató zsúfoltságából kilépő már megalázva, megfélemlítve, és csaknem mindenüktől megfosztva érkeztek ide. A tábor kapuján belépve pedig azzal szembeültek, hogy cinikus hóhéraik emberi méltóságuk maradványát is módszeresen megfosztják őket.

A gyermekeket az első pillanatban elszakították szüleiktől, a feleségeket férjüktől, a fiatalokat az idősektől, az életereőseket a gyengéktől, az egészségeseket az elesettektől, hogy aztán barakkpriccek reménytelenségében minden este ki-ki olyan kínzó kérdéseken tépelődjön, vajon túléli-e a másnapot? Vajon viszontlátja-e valaha is szeretteit? Vajon eljöhete az óra, ami e földi pokolból szabadulást hoz számára?

Jól tudjuk, hogy itt, Auschwitzban csaknem másfél millió ember hiába várt erre a pillanatra. Ők soha többé nem élhették meg sem a szabadságot, sem szeretteik ölelését. Számukra nemcsak az emberhez méltó élet, de az emberhez méltó halál sem adatott meg.

Hóhéraik terve az volt, hogy úgy semmisítsék meg őket, mintha nem is emberek, nem is érző lelkek lettek volna, mintha meg sem születtek volna.

Ez volt a végső megoldás valódi célja, melynek a náci Németország által megszállt országok sok millió zsidó polgára vált áldozatává.

Kivel az éhhalál, kivel a végkimerültség, kivel a kínzás, kivel fegyver végzett. Akikkel pedig egyik sem, azokra tömeges megsemmisítés várt. Az auschwitzi krematóriumok, gázkamrák, barakkok csendje azóta minden nap az ő emléküket és hiányukat idézi. Azokét a magyar zsidókat is, akikre nincs, aki emlékezzen, mert egész családjuk itt veszett oda, az unokáktól a nagyszülőkhöz.

Nekünk rájuk is emlékeznünk kell. Emlékeznünk és emlékeztetnünk. Mert fokozhatatlan tragédiájukat nem tetézhjük a feledés bűnével. Az ő vértanúságuk örök időkre szóló tanulságot jelent Európának és az emberiségnek.

Tisztelt Emlékezők! 1944 tragédiájának a megértéséhez önmagunkkal kell szembenéznünk. Még akkor is, ha tudjuk, hogy a végső megoldás kikényszerítése a német megszállók ördögi terve volt. Máig ható fájdalom, hogy a magyar állam nem szegült szembe ezzel az akarattal, sőt annak kiszolgálójává vált. Az 1944. március 19-én megszállt Magyarország nem védte meg polgárait. Hatóságai azok szolgálatába szegődtek, akik honfitársaink elpusztítására szövetkeztek. Nem jelent sem mentséget, sem magyarázatot, hogy ez Európa sok más országában is így történt.

Mert halottainknak semmilyen magyarázat nem adhatja vissza az élet lehetőségét. Senki sem adhatja vissza őket nemzetünknek. Ez kö-

Sötétbe borult a római Colosseum a világban üldözött keresztényekért

Lekapcsolták a Colosseum fényeit azon a római megmozduláson, amelyet a Szent Egyed katolikus közösség és a az olasz főváros zsidó közössége tartott a világban a hitük miatt üldözött keresztényekért.

A teljes sötétbe boruló Colosseum körül fákllyakkal vonultak fel az üldözés áldozataivá váló keresztények melletti szolidaritás jegyében. A Róma történelmi központjában rendezett demonstráción azoknak a diáklányoknak a szabadon engedését is sürgették, akiket a Boko Haram nigériai szélsőséges iszlamista szervezet rabolt el.

Andrea Riccardi történész, a megmozdulást szervező Szent Egyed közösség elnöke a Colosseumnál mondott beszédében úgy fogalmazott, a keresztény és a zsidó közösség egymás mellett áll, ha a hitük miatt üldözött emberekről van szó.

Riccardo Segni római főrabbi felolvasott üzenete azt hangsúlyozta, hogy a Colosseum a hit miatti üldözések jelképes helyszíne, mivel az ókori rómaiak az egykor általuk kifosztott jeruzsálemi Templom értékeiből építették az amfiteátrumot.

A fákllyás meneten részt vett Ignazio Marino, Róma

főpolgármestere, Riccardo Pacifici, a római zsidó közösség elnöke és Ferruccio Bortoli, a Corriere della Sera, a legnagyobb olasz napilap főszerkesztője is.

Az Európai Unió püspöki karainak testülete (COMECE) tavaly decemberi adatai szerint évente 105 ezer keresztény veszt életét a világban hite miatt. Ferenc pápa gyakran hangoztatja, hogy a hitükért mártírhalált halt keresztények száma ma jóval meghaladja a kereszténység első évszázadainak mártírjait.

Rómában évtizedes hagyományának számít, hogy a holokauszt január 27-i nemzetközi emléknapján és más jelentősebb demonstráción lekapcsolják a Colosseum fényeit. A Colosseum sötétbe borult az olasz szervezett bűnözés áldozatainak emlékére és a gyilkosság vádjával Indiában letartóztatott két olasz tengerészgyalogos kiszabadításának követelésekor is.

Tavaly január 27-én az antiszemitizmussal és a Jobbik magyar párttal szembeni tiltakozás jeleként kapcsolták le a Colosseum fényeit Róma városa és a római zsidó közösség kezdeményezésére.

Megállapodás az önkormányzat és a Hitközség között

Erzsébetváros Önkormányzata, valamint a Mazsihisz és a BZSH között a magyarországi holokauszt 70. évfordulójának évében együttműködési megállapodás jött létre, melyet Vattamány Zsolt polgármester, Heisler András és Tordai Péter elnökök láttak el kézjegyükkel.

A nagy médiaérdeklődés mellett megtartott sajtótájékoztató egyik üzenete maga a helyszín kiválasztása, a Hitközség patinás díszterme volt.

Vattamány Zsolt előadásában egyebek mellett a programtervek egy részét is ismertette:

– Erzsébetvárosi Zsidó Helytörténelmi Társaság Csányi utcában egy korábban lebontásra ítélt épületet felújítanak, néhány lakást korabeli tárgyakkal rendeznek be, így mutatva be szokásokat, hagyományokat, életmódot. A házban állandó és időszakos kiállításokat, közösségi helyet is kialakítanak.

– Erzsébetvárosi Emlékérem létrehozása, amely a zsidó társadalomtörténet és kultúra megőrzésében jeleskedők – kutatók, tudósok, tanárok, a média munkatársai – elismerésére szolgál majd.

– Csatlakozás a Csillagos Házak

programhoz. (Erzsébetvárosban négyszáznyolcvan csillagos ház áll!)

– Újból megjelenik Lévai Jenő „A pesti gettó csodálatos megmenekülésének hiteles története” c. könyve, valamint egy monográfia Rejtő Jenő életéről.

– A tervek között szerepel egy emlékmű létrehozása a Klauzál téren, a vézorkorszak budapesti áldozatainak emlékére. Itt a polgármester hangsúlyozta, hogy a megállapodás széles körű konszenzus alapján képzelhető csak el.

A lista nem teljes, hiszen augusztus 2-án megemlékezést tartanak a roma holokauszt áldozatairól, kegyeleti utat szerveznek a kerületi középiskolák történelemtanárai számára, de támogatást kap a Zsidó Nyári Fesztivál is. Értelmeszerűen a jelzett programok, események hatása hosszabb távon és szélesebb körben érvényesülhet.

A BZSH elnöke, Tordai Péter egyebek mellett arról is beszélt, hogy „ezen a napon ért véget a második világháború, melyet követően százezer zsidó emberről kellett gondoskodnia a magyarországi zsidó szervezetnek”. Az elnök méltatta a megállapodást, hangsúlyozva a korábban is jó viszonyt az önkormányzat és a Hitközség között.

Heisler András, a Mazsihisz elnöke példaeértékűen aposztrofálta az aktust, kiemelve, hogy ez jelentős eredményeket hozhat a kerület és a főváros életében is. Fontosnak ítélte megjegyezni: ez a megállapodás nem képezi részét a Mazsihisz közgyűlésének korábbi, a mai napig is hatályos döntésének a kormányzati megemlékezésekről való távolmaradásról. A helyi megemlékezések nem az általános emlékeztetőpolitika megítéléséről szólnak, hanem egy adott településről, egy adott eseményről és egy adott, ott élő közösségről. A Mazsihisz nem tudja és nem is kívánja megakadályozni a helyi megemlékezéseket!

Kérdések-válaszok hangzottak el, mint például a programsorozat megszervezése, ami a tervek szerint összesen 550 millió Ft-ot tesz ki.

Végül sor került az okmány aláírására, amiről a Mazsihisz elnöke elmondta, hogy az mindegyik fél számára kötelező erővel bír, függetlenül az önkormányzat vagy a Hitközség vezetésétől.

MTI

G. J.

IZRAELI SZÍNES

Drúzok különleges szokásai

Az iszlám gyökerű vallási közösségnek világszerte mintegy másfél millió tagja van, ebből 120 ezer él Izraelben, és közülük 118 ezer izraeli állampolgár.

A 10. században Hamza ibn Ali perzsa misszionárius által Kairóban alapított vallási közösség az iszlám síta szárnyából alakult. Eredetileg Libanonban éltek, onnan települtek át részben Szíriába, részben Izraelbe.

Mivel az eredetileg fanatikus muszlemek tanításait a kalifátus nemcsak hogy nem fogadta el, de üldözte is, a drúzok kénytelenek voltak Libanon hegyei közé menekülni, és feladni missziós tevékenységüket. Ettől az időtől (1043) szigorúan zárt közösségben élnek, tagjai a vallást nem hagyhatják el, idegen a vallásukat nem veheti fel, és számukra tilos a közösségen kívüli házasságkötés.

Egyneveltségben élnek, viszont a nőnek is joga van a választáshoz csakúgy, mint az esetleges válás kezdeményezéséhez.

Vallási rendszerük a külvilág számára nem hozzáférhető, szent irataikat is csak a közösség tagjai tanulmányozhatják.

Mélyen hisznek a lélekvándorlásban, de – eltérően a buddhizmustól – azt tanítják, hogy a lélek csak emberbe költözhet, és a lélekvándorlás csak hétszer ismétlődhet.

Arról, hogy a drúz közösség mennyire érintetlenül őrzi genetikai vonalát, az izraeli genetikai központ felméréséből szerezhetünk tudomást. Húsz izraeli drúz faluban végeztek DNS-vizsgálatot, aminek során 310 család vérmintái alapján arra a következtetésre jutottak, hogy az átöröklődés női ágon történik, az azonos DNS-hordozói minden esetben anya-lány vonalon voltak kimutathatók. Zárt világuk egyik jellemzője, hogy a vizsgálatba bevont 310 családban 208 azonos családnévvel találkoztak.

A drúzoknak soha önálló hazájuk nem volt, a mai napig mindenütt kisebbségben élnek, ugyanakkor hitük azt diktálja, hogy a befogadó országnak feltétlen hűséggel tartoznak. Ok úgy fogalmazzák, hogy „vérszerződésben” állnak a nekik otthont adó nemzettel.

Izraelben a drúzok teljes jogú állampolgárok, nem egy közülük komoly katonai, politikusi pályán szerzett hírnevet közösségének. Nem számít kivételes esetnek körükben az egyetemi végzettségű vagy magasan kvalifikált szakmával rendelkező személy sem. Mivel az izraeli hadseregben katonai szolgálatot teljesítenek, leszerelés után szívesen alkalmazzák őket biztonsági őrként az ország egész területén. Ez azzal is együtt jár, hogy lakóhelyük nem egyszer igen távol esik szolgálati helyüktől. Állomáshelyükön mindenütt biztosítanak számukra lakhatást, ők pedig úgy oldják meg a „családlátogatást”, hogy az egy hónapra előírt óraszámot összevonva dolgozzák le, majd hazautaznak falujukba.

Ugyanakkor mint érdekesség megemlíthető a Golán-fennsíkon élő drúzok kivétel nélküli lojalitása Szíriához.

A drúzokkal kapcsolatos személyes tapasztalatom, hogy végtelenül vendégszerető, jó társalgók, de ahhoz, hogy valamennyire is betekintést nyerhessünk az életükbe, hagyni kell mesélni őket, és még véletlenül sem szabad az életvitelükkel kapcsolatos nyílt kérdéseket feltenni. Ha mégis elkövetjük ezt a tapintatlanságot, azonnal hallgatásba burkolódnak.

Közel 20 éves ismeretség kellett ahhoz, hogy legalább felszínes ismereteket szerezzek a közösség életéről.

Informátorom nem gyakorolja a vallást, annyit azonban elmondott, ahhoz, hogy valakiből vallási vezető lehessen, nem elég a betöltött 15. életév, az illető nem lehet testi hibás, valamint nem fogyaszthat sem alkoholt, sem egyéb drogkészítményt. Nem sújthatja a mindennapi kenyérkeresés kényszerre, ami akár csak részben is elvonná a figyelmét vallási elkötelezettségétől. Ennek az elkötelezettségnek azonban feltétlen belső készletéből és nem külső kényszerből kell fakadnia.

Lehárblog

Izrael ezentúl csak népszavazás megerősítésével ad át területet

Az izraeli parlament, a Kneszet döntése szerint egy jövővidéki békeegyezmény után gyakorlatilag csak akkor lehet átadni izraeli, kelet-jeruzsálemi területeket vagy a Golán-fennsíkot, ha azt népszavazáson is jóváhagyják.

Az új népszavazási törvény, amelyet 69 támogatással, ellenszavazat és tartózkodás nélkül – az elmúlt napokhoz hasonlóan az ellenzék bojkottja mellett – fogadott el a 120 tagú parlament, nem vonatkozik Ciszjordániára, amelyről a kormány saját hatáskörében dönthet ezután is – közölte az izraeli rádió.

Az új törvénykezés szerint ha föld-

döntésekhez népszavazásra van szükség, mert csak ennek birtokában biztosított a további belső béke.

„Amikor ilyen végzetes döntést hozunk, ha eljutunk oda, akkor ezt a nép elé kell vinni” – mondta a törvényt támogató kormányfő. „Ez az egyetlen módja, hogy megőrizzük saját körünkben a békét, ami az én szememben nem kevésbé fontos, mint a külső béke. A ma meghozott határozat történelmi, s büszkének kell lennünk az azt keresztülvívó koalíciónak” – tette hozzá.

Négy évvel ezelőtt, 2010-ben már született egy szinte azonos szövegű törvény, de azt megtámadták a legfelsőbb bíróságon azzal, hogy szembemegy az alkotmányos szabályozással, mivel csökkenti a Kneszet hatalmát. Ezért az új törvény a régebbit „alaptörvényre” változtatja, ami különleges, kétharmados támogatást igénylő alkotmányos helyzetet biztosít számára.

A népszavazási kötelezettséget előzőleg nemcsak a baloldali ellenzék, de a kormánykoalíció pártjai sem támogatták egyöntetűen. „Amikor háborúba lépünk, nem kérjük ki a nép véleményét” – jelentette ki júliusban Cipi Livni igazságügy-miniszter. „Hasonlóképpen kéne bánni minden diplomáciai egyezményrel is” – tette hozzá.

Avigdor Liberman külügyminiszter sem volt régebben a népszavazások híve. Ez annak a módszere, „hogy a döntéshozók elszökjenek a felelősség elől” – mondta ezzel kapcsolatban.

A népszavazási törvény része volt annak a hármas csomagnak, amelynek támogatását írásban vállalták a koalíció pártjai a kormányülésen. A Kneszet ennek megfelelően elfogadta az új kormányzati törvényt és az ultraortodoxok katonai szolgálatra való behívásának rendelkezéseit is.

MTI

Katicával a tetű ellen

Izrael északi részén egy parazita megtámadta a fügekaktuszokat, amelyek megmentésére szabadon engedtek százötvenezer, azokat felfaló katicabogarat – írta a Háárec című izraeli lap.

A kutatók felfedezték, hogy az Izrael nemzeti gyümölcsének is számító füge- vagy medvetalpaktuszokat a Dactylopius opuntiae nevű parazitabogárka támadta meg az ország északi részén található ültetvényeken.

A katicabogár bevetése feltétlenül szükségesé vált, mert a fertőzés átterjedhetett volna az észak-izraeli Hula völgyből az egész országra.

A Cryptolaemus montrouzieri nevű katicabogárfajt levéltetvek ellen már évtizedekkel ezelőtt meghonosították a zsidó államban, de az újabb kísérletek igazolták, hogy a kaktuszokat megtizedelő paraziták ellen is sikeresen alkalmazhatók.

Miután a laboratóriumban meggyőződtek a katicák paraziták elleni hatásosságáról, elárasztották velük a fertőzött kaktuszokat. A katicabogarakat a BioBee nevű biológiai laboratóriumban tenyésztették ki a Szdé Eljahu kibucban, Bét Seán szomszédságában.

A kaktusz gyümölcse, a kaktuszfüge az Izraelben született fiatalok szimbólumának számít, mert a helyi legenda szerint kívülről ugyan tüskés, de belül édes és lágy.

MTI

66!

Amikor David Ben Gurion 1948. május 14-én, pénteken a Tel-Aviv Múzeumban kikiáltotta Izrael Államát és felolvasta a Függetlenségi Nyilatkozatot, az új állam lakossága alig volt több 800 ezerrel.

Ma, 2014 májusában, az összlakosság ennek több mint tízszerese:

A Rolling Stones Izraelben

Alig 75 perc alatt elkaptokdák a jegyeket a Rolling Stones június 16-i bécsi fellépésére, miközben Izraelben bejelentették, hogy a brit rockbanda oda is ellátogat, és fennállása óta első koncertjét adja majd a Szentföldön.

Palesztin szervezetek Izrael bojkottjára szólították fel a zenekart. A Rolling Stones az Ernst Happel Stadionban lép fel az osztrák fővárosban, az 55 ezer jegy árusítását délelőtt 9 órakor kezdték meg, bő egy órával később azonban már csak néhány jegy maradt, azok is igencsak borsos árú VIP-belépők vagy különleges csomagok részei. Bécsset megelőzően, június 4-én az együttes Tel-Avivban ad koncertet.

Ez lesz az első alkalom, hogy a Rolling Stones Izraelben lép fel. A közeli országban jelentős hírnevet számít, ha az élvonalba tartozó zenészek koncerteznek ott, ugyanis sok zenész elkerüli Izraelt a térségbeli feszült politikai helyzet miatt. Néhány órával a koncert bejelentése után a tel-avivi fellépés lemondására szólították fel a brit együttest is Izrael bojkottját sürgető szervezetek.

Rafif Ziada, az Izrael tudományos és kulturális bojkottját szorgalmazó palesztin kampányszervezet szóvivője emlékeztette a Rolling Stonest, hogy hajdan a fajüldöző Dél-afrikai Köztársaság bojkottjának élvonalbeli szószólói voltak, s ha ma fellépnek Izraelben, az feléme a fajüldöző Dél-Afrikában való koncertezéssel.

„A palesztin szervezetek felszólítják a Rolling Stonest, hogy ne lépjenek fel a fajüldöző Izraelben, és ne hunyjanak szemet a nemzetközi jog és a palesztinok emberi jogainak lábbal tiprása fölött” – mondta a szóvivő, aki egyben az Izrael-ellenes nemzetközi bojkottszervezet, a BSD (Bojkott, Szankció, Dezinvesztáció) nevében is szólt.

A BSD-kampány hatására egyes előadók megtagadták a koncertezést Izraelben, így a Faithless vagy a Massive Attack együttes. Mások azonban elmennek, még az idén fellép például Neil Young, Justin Timberlake, a Soundgarden vagy a Cirque du Soleil.

Az izraeli szervezők lelkesedve beszéltek arról, hogy sikerült végre megnyerni a Rolling Stonest egy izraeli koncert számára. Shuki Weiss főszervező elmondta, hogy 6,7 millió dollárt fizetnek az együttesnek a Hajarkon parkban adandó „történelmi” szabadtéri koncertért. A jegyek átszámítva 145–580 euróba kerülnek.

A palesztin bojkottkampány eredményeként egyre több vállalat és kormány jelenti be, hogy nem köt üzletet olyan izraeli cégekkel, amelyeknek közük van megszállt palesztin területen létesített zsidó telepekhez.

A brit rockbanda egyébként nemrég elhalasztotta ausztráliai és új-zélandi koncertjeit Mick Jagger divattervező barátja, L'wren Scott öngyilkossága miatt.

MTI

8 180 000 fő. Ez világméretben páratlan fejlődés. Például ha az Egyesült Államok lakossága is ilyen mértékben szaporodott volna az adott időszakban (1948-ban 147 millió volt), ma másfél milliárdot számlálna.

A zsidó lakosság Izrael összlakosságának a harmadnegyede, 6 135 000 fő.

Az arab népesség az állam lakosságának valamivel több mint 20 százalékát teszi ki, 1 694 000 fővel: nagy többségük az iszlám követője.

A nem arab (zömmel orosz anyanyelvű) keresztények és más, nem arab kisebbségek (drúzok, cserkeszek) létszáma 351 ezer fő, az állam lakosságának 4,3 százaléka.

Izrael lakossága az elmúlt Függetlenségi Nap óta 157 ezer fővel gyarapodott. Az alja mindössze 24 ezer lélekkel növelte az ország lakosságát.

A mostani népesség zöme, körülbelül harmadnegyede „szabre”, vagyis az ország szülőtte: ez az arány 1948-ban 35 százalék volt.

Az állam születésekor csak egyetlen város népessége lépte túl a 100 ezret: ez Tel-Aviv volt. Ma 14 ilyen, izraeli viszonylatban „nagyvárosunk” van; közülük Jeruzsálem, Tel-Aviv, Haifa, Rison-Lecion, Asdod, Petach-Tikva és Beér-Séva városok lakossága a 200 ezret is meghaladja.

Millió városunk még nincs, ám Nagy-Tel-Aviv – amelyet a „Gus Dan” névvel is illetnek, és egy Herzliától Rison-Lecionig és a tel-avivi tengerparttól Petach-Tikváig egybeépült konglomerátumot képez, a fent említetteken kívül magába foglalva olyan, önálló önkormányzatú városokat, mint Ramat-Aviv, Ramat-Gan, Bné-Brák, Holon, Bat-Jam – jócskán meghaladja a kétfélmilliót.

A rendkívül dinamikusan fejlődő Jeruzsálem lakossága eléri a 750 ezret: ebből durván félmillió a zsidó, negyedmillió az arab negyedek népessége.

Haifa a „krajot” elővárosokkal fél-

H. L.

MAGÉN ISTVÁN

Olvasónapló

Izrael Állam története (15.)

Helyénvaló-e azt hinnünk, hogy alaposan, mindenre kiterjedően megvizsgáltuk az igazság ismérveit? Az igazságot, melynek kronológiája összhangban van a történelemmel, szubjektívizmusa az emberi fogalomtár útvesztőibe vész. Eleget tettünk-e a humanitárius követelményeknek?

Más szavakkal, hála az irodalomnak, a hitnek és a Kinyilatkoztatásnak, felülmúlhatjuk az élőbeszéd egyszerű tárgyiasítását. Martin Gilbert Izrael története című könyvében az ihletettséggel fogalmának inflálódása mögött történelmi korok vonulnak, szaguldanak. Megdolgozták az elmét. A zsidó nép születése érhető tetten. Megérthetjük az újjászületés szent jelentését, a gyakorlat-hoz való viszonyulás módozatait, az időtlenség struktúráját, mely a jelent az évezredek távolába vetíti vissza.

„Ellenségünk Izrael földjére lépett. A hihetetlen megtörtént” – írta Ezer Weizman Szadat látogatásakor. Pedig hónapokig holtponton álltak az ügyek. 1978 elején 350 izraeli tartalékos tiszt kérését intézték Beginhez, hogy Izrael vezetése lépjen a „békéhez vezető útra”. Ezzel indult el egy kiterjedt mozgalom, mely a „Salom ácsáv” (Békét most) nevet viselte, és amely a következő évtizedekre jelentős vonulata maradt az izraeli belpolitikának. Az izraeliek egy része ünnepelt, mert megtörtént a „csoda”. Ünnepelték a barátként országuk földjére lépő ellenséget. Pedig nem akadt túl sok ünnepelnivaló.

1978. március 11-én egy PFSZ-egység jött át a tengeren Libanonból. Első áldozatuk egy amerikai új bevándorló volt, egy Gail Rubin nevű fényképész, aki éppen az útjukba került. A tengerparti úton elfoglaltak egy utasokkal zsúfolt autóbust, a sofőrt továbbhajtásra kényszerítették, majd amikor áthaladt Herzlián, megállították a járművet. A fegyvertelen utasokkal vívott közelharcban az állig felfegyverzett terroristák harminckilenc embert öltek meg. A négy nappal később indított büntetőakció keretében az izraeliek

megszállták Dél-Libanont, előrenyomultak a Litáni folyóig. Dél-Libanont akkor már a folytonos támadások miatt Fatachlandnak nevezték Izraelben. Az izraeli katonák elfoglaltak egy tíz kilométeres sávot a határ mentén. Sok PFSZ-harcost likvidáltak vagy foglyul ejtettek.

A libanoni belpolitikai konfliktusban Izrael a keresztény koalíciót, a Libanoni Frontot támogatta.

Fegyvereket, lőszert adott nekik, kiképezte katonáikat, figyelmeztető repüléseket végzett Libanon felett a támogatásukra.

A Camp David-i találkozó minden résztvevő számára hazárdjáték volt. 1978. szeptember 4-én az amerikai Maryland államban megkezdődött megbeszélések nemcsak a térképek, legalább annyira a közel-keleti légkör átforgatásáról is szóltak. A tárgyalások színhelye az amerikai elnökök pihenőhelye, Camp David volt, melyet Roosevelt idején még Shangri Lának, földi paradicsomnak hívtak. Menáchem Begin miniszterelnök Mose Daján külügyminiszter és Ezer Weizman hadügyminiszter kíséretében volt jelen a tárgyaláson. Carter elnök közvetített az izraeli delegáció és az egyetlen arab vezető, Anvar Szadat között, aki az „átfogó béke” érdekében munkálkodott.

A Camp David-i megállapodásról 1978. szeptember 27-én szavazott a Kneszet. A Munkapárti (Maárach) képviselők többsége igennel voksolt, ezzel biztosították politikai ellenfeleiket, Menáchem Begin számára a támogatást. A Munkapárton belül heves vita folyt. Jigál Alon annak a véleményének adott hangot, hogy azokat a területeket, melyeken zsidó települések alakultak, nem szabad visszaadni, tehát a nyilvánvalóan amerikai nyomásra létrejött Camp David-i megállapodás csak részben támogatható. Simon Peresz, realpolitikus lévén, ezzel szemben azon a véleményen volt, hogy nem lehet a megállapodás egyes részeit támogatni, másokat viszont nem. Nyolcvan négyen szavaztak igennel a Munkapárton, tizenkilencen ellene, tizen-

heten tartózkodtak, főként a Munkapártnak a Nemzeti Vallásos Párthoz tartozó szövetségesei.

A Camp David-i megállapodás megszította a Likudot is, sőt, Izrael egész lakosságát. A Zöld vonalon túli zsidó települések lakói hevesen tiltakoztak. Begin a bizonytalan békéért beleegyezett az Akabai-öböl bejáratánál lévő, csodálatos flórájú és faunájú Sarm-el-Sejk feladásába, melyet Egyiptom már kétszer lezárta, és ez mindannyiszor háborúhoz vezetett. Hasonló felháborodást váltott ki a Sínai-félsziget északi részén lévő Ráfá-kiszögellés visszaadásának terve, ahol pedig már több mint egy tuca virágzó izraeli település létezett. Ezek közül a legnagyobb Jámit volt, jelentős könnyűiparral. Írószerekkel látta el Izrael, sőt, már exportált is. Neviot, Záhávot és Ofira, ahol már évek óta zsidó telepesek százai éltek, és ahol az Akabai-öbölben lévő korallzátonyok még ősi, érintetlen szépségükben tündököltek és vonzották a turistákat, szintén a gyalázatos, dicstelen kiürítésre, a „visszaadásra” készült.

Izrael beleegyezett abba, hogy a Sínai-félszigeten létesített valamennyi településről kivonul. Valaki megkérdezte Dajántól, miért támogatta és sürgette annyira Jámit városka mielőbbi felépítését? „Soha eszünkbe nem jutott volna, hogy az egyiptomiak békét kötnék – válaszolta a külügyminiszter. – Most a béke fejében a telepet fel kell adnunk.” A Sínai feladásával a félszigetre épített katonai támaszpontok, köztük több légitámaszpont, elvesztek. A megállapodás kimondta, hogy mihelyt Izrael kivonult a félszigetről, helyreáll a normális viszony a két ország között, melyre egyébként már három évtizede a hadiállapot volt jellemző. Ez egyben a diplomáciai kapcsolatok felvételét is jelentette. Egyiptom beleegyezett az Izrael elleni gazdasági bojkott feladásába, mely nem volt egyéb, mint a nyugati cégek megszarolása, melyeknek választaniuk kellett Izrael támogatása és a hatalmas felvevőkapacitású muszlim országok piaci között.

Egyiptom tehát, az amerikaiak révén, békekötés segítségével elérte azt, amire háborúval soha sem lett volna képes.

A Camp David-i megállapodások Jeruzsálem sorsával is foglalkoztak. Begin végig kitartott amellett, hogy „nem ajándékozta el Jeruzsálemet”. Kitartása majdnem megtorpedozta a megállapodásokat.

Carternek az az ötlete támadt, hogy Camp David ne foglalkozzon Jeruzsálemmel. Hogy az „örök város” legyen a két politikus későbbi megbeszéléseinek ügye.

Igy történt, hogy Menáchem Begin, az izraeli „héjak” vezéralakja, aki miniszterelnökké váló megválasztása előtt egyetlen talpalatnyi föld visszaadását is ellenezte, kompromisszumok árán, hatalmas lemondással, önmegtadadással azt tette, amit Izrael mindenkorai miniszterelnökének tennie kellett: megteremtette a békét.

Emlékszem Jámit kiürítésére. Az izraeli katonák házról házra, lakásról lakásra, szobáról szobára haladtak. Egyenként szállították el a házaikból kimosdulni nem akaró telepeseket. Az évezredes zsidó szenvedés könyvei vegyültek a passzív ellenállás idegtépő csöndjébe. Zsidók harcoltak zsidók ellen. A zsidó élet alapjainak tartott artikulációk remegtek meg azért, hogy talán... hogy végre... hogy esélyt kapjon az annyira áhított remény... hogy izraeli fiataloknak talán ezentúl ne kelljen meghalniuk háborúban...

Egyiptomnak adták a sivatagtól elhódított, a semmiből megteremtett, termővé tett mezőgazdasági területeket, a két méter magasra nőtt, nyílegyenes sorokban húzódó kukoricatáblákat, a Szemiramisz függőkertjéhez hasonló szépségű virágos-

tereket, a takaros lakóházakat, az üzem- és gyárépületeket, a kiépített helyi infrastruktúrát, az iskolákat, az óvodákat, az orvosi rendelőket. És nem utolsósorban az értékes olajmezőket, melyeket Izrael tárt fel a megszállás éveitől.

Akiknek nem tetszettek a Camp David-i ígéretet, tiltakoztak.

Közöttük volt Smuél Katz, Begin korábbi tanácsadója, Mose Samír író, akinek a testvére a függetlenségi háborúban halt hősi halált. Ott volt még Geula Kochen, aki fiatalasszonyként az Irgun rádiója volt, és akit az angolok kilenc év börtönre ítélték, és mások. Valamennyien az izraeli belpolitikai élet jobbészélén helyezkedtek el. Kiváltak a Likudból, és Bánáj néven önálló pártot alapítottak. 1979 márciusában Carter elnök Jeruzsálembe látogatott. A Jeruzsálemben zajló tárgyalások utolsó, idegfeszültségektől terhes óráiban Begin elutasította Szadat követelését, hogy a Gázai övezetben egyiptomi összekötő tisztek állomásozzanak. Csak Carter személyes fellépése győzte meg az időközben Kairóba utazott Szadatot arról, hogy ettől a feltételtől eltekintsen. Carter a kairói repülőtérről hívta fel Begint, hogy elmondja neki, Szadat beadta a derekát. A békeszerződést 1979. március 20-án írták alá Washingtonban.

„1979. december 10-én Menáchem Begin Oslóba utazott, ahol átvette a Nobel-békedíjat” – írja Martin Gilbert Izrael története című, a Pannonica Kiadónál 2000-ben megjelent, szép kiadású, igényesen gondozott, bravúros fordított, a magyarországi könyveszetben alapmunkának is nevezhető kötetében.

Romániában így emlékeznek...

A bukaresti parlamentben szervezett nemzetközi konferenciával és 12 vasútállomásra kihelyezett emléktábla leleplezésével emlékeznek meg Romániában arról a 132 ezer zsidóról, akiket a horthysta hatóságok deportáltak 1944 májusában Észak-Erdélyből a náci haláltáborokba – közölte a román külügyminisztérium.

Az MTI bukaresti irodájához is eljuttatott közlemény szerint a román külügyminisztérium kiemelt jelentőséget tulajdonít az Elie Wiesel Nemzeti Holokausztkutató Intézet

által kezdeményezett megemlékezéseknek. A tárca rámutatott: fontos a történelmi múlttal való szembenézés, hogy sose ismétlődhesen meg a holokauszthoz hasonló tragédia.

„Észak-Erdélynek a horthysta Magyarországhoz csatolását követően mintegy 132 ezer észak-erdélyi zsidót deportáltak az auschwitz-birkeanaui haláltáborba: 90 százalékukat kiirtották. Az észak-erdélyi zsidókat a szatmárnémeti, kolozsvári, nagyváradi, dési, máramarosszigeti, felsővisói, szászrégeni, marosvásárhelyi, nagybányai, besztercei, szilágyoslyói és gergyói vasútállomáson zsúfolták be az Auschwitzba induló vonatokba” – olvasható a román külügyi kommunikációban.

A közleményből kiderül: az Elie Wiesel Intézet és a közlekedési minisztérium emléktáblákat helyez el a 12 vasútállomás homlokzatán az onnan deportált zsidók emlékére.

Bánffyhadon – ahol ma már állítólag egyetlen zsidó sem él – az Anima Templi alapítvány rendezett megemlékezést a kolozsvári gettóba deportált 1200 zsidóról – közölte az Agerpres hírügynökség. Sepsiszentgyörgyön emlékparkot avattak a Háromszékről deportált 750 zsidó emlékére.

A román állam a kétezres évek elején ismerte el a Ion Antonescu vezette kormány felelősségét több mint negyedmillió román állampolgárságú zsidó megölésében az 1941/44-es időszakban. Romániában ekkor alakult meg az Elie Wiesel Nemzeti Holokausztkutató Intézet, október kilencedike, a bukovinai deportáltak kezdetének napja pedig 2004 óta a holokauszt romániai emléknapja.

A holokauszt túlélőinek és leszármazottaiknak túlnyomó többsége az utóbbi hét évtizedben elhagyta Romániát. Egyes források szerint 1965-ig több mint százezer romániai zsidó költözött Izraelbe, Nicolae Ceausescu kommunista diktátor pedig továbbá negyven ezer romániai zsidót „adott el”, vagyis több mint százmillió dollárért cserébe engedélyezte kivándorlásukat.

A 2011-es népszámláláson 3500 lakos vallotta magát izraelita vallásúnak, illetve 3200 lakos zsidó nemzetiségűnek Romániában.

MTI

M. KIR. RENDŐRSÉG BUDAPESTI FŐKAPITÁNYA

70

7200/fk. eln. 1944.

RENDELET

Az 1881:XXI. t. c. 8. §-ában biztosított jogom alapján — Budafok megyei város polgármesterével egyetértésben — az alábbiakat rendelem:

1. §.

Az 1240/1944. M. E. számú rendeletben meghatározott megkülönböztető jelzés (sárga csillag) viselésére kötelezett

zsidók

(alábbiakban zsidók) Budafok megyei város polgármestere által

részükre lakásul kijelölt házakat csak 14 és 17 óra között, kizárólag gyógykezelés, tisztálkodás, illetve bevásárlás céljából hagyhatják el.

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglónban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 óráig telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikai mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfegyhívő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Dé-

Hírek, események röviden

Balatonfüredi üdülők ez évben is várja kedves vendégeit két- és négyágyas, televíziós, fürdőszobás szobáiban, teljes ellátással (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora). Jelentkezni lehet a Szociális Osztályon személyesen vagy a 413-5571-es telefonszámon.

Programajánlat

JÚNIUS

Generációk Klubja

(VI. ker., Hunyadi tér 3. félemelet)

- 9. Munkaszünet, nincs program.
 - 16. Deák Gábor, azaz Mispochológia mesterfokos!
 - 23. Vencel György kántor a klub vendége.
 - 30. Fúzy Gábor a zongoránál!
- A hétfői események 15 órakor kezdődnek.
- Gyógytorna és fejlesztő foglalkozás csütörtöki napokon, a megszokott időpontban!

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek

Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjesztő a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondai Kft., www.mondai.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

li pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe polgári munkára! Programunk folytatódik! Csoport indul: augusztus 24.-szeptember 14. Jelentkezés: Deutsch János, 06-20-233-8454, ljano@freemail.hu, illetve keddenként 16-17 óra között az Izraeli Kulturális Központban.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Zsinagógától 10 percre 2 szobás lakás turistáknak kiadó. +36-30-658-9282.

Budapesten, a Dohány utcában 11+3 m²-es iroda eladó. +36-20-935-4867.

Budapest belvárosában üdüljön fél áron. +36-20-935-4867.

Víz-, gáz-, fűtésszerelés, lakásfelújítás. Farkas Zsolt, 06-30-381-0672.

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay-Murányi u. sarok, a Garay térenél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Vital-Lux-Dentál Fogtechnika. Négy generáció óta. Allergiamentes biofogorvos-készítés, javítás, kerámiahidak, cirkonpótlások, harapásemelő, fogfegyhívő sín készítése. Telefon: +36-70-272-4217, web: www.fogsor.eu

HÁZASSÁG

Osloí, fiatalos, kisportolt, 50-es férfi keresi párját 30-40 éves hölgy személyében. Egy gyerek nem akadály. Fényképet kérek és küldök. Gabriel.Wolf@netcom-gsm.no

Koppány Lászlónét búcsúztatták a székházban

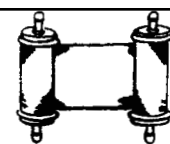
Betti, merthogy mindenki így ismerte, kivéve a közgyűlés tagjait, akik immár három évtizede minden alkalommal jegyzőkönyvvezetőként (vagy hitelesítőként) találkoztak vele, most úgy döntött, hogy unokáinak szenteli élete további részét (bis 120). Az öt búcsúztató ünnepségen Heisler András elnök és Feldmájér Péter alelnök közvetlen szavakkal köszönt el a titkárnőtől. Az eseményen megjelent a teljes világi és vallási vezetése a Mazsihisznek és a BZSH-nak, valamint a ház dolgozói.

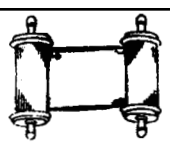
Mártír-istentiszteletek 2014

Június 8.	Eger	14.00	Temető
	Kecskemét	14.30	Temető
	Kiskunhalas	11.00	Zsinagóga
	Révkomárom	10.30	Temető
Június 15.	Esztergom	11.00	Temető
	Gyöngyös	11.00	Temető
	Kápolnásnyék	16.00	Temető
	Tata	10.00	Temető
	Nyíregyháza	11.00	Holokauszt-emlékmű
	Szécsény	11.00	Temető
	Székesfehérvár	11.00	Temető
Június 18.	Gödöllő	11.00	Temető
Június 22.	Balassagyarmat	11.00	Temető
	Dunaföldvár	11.00	Temető
	Kiskőrös	15.00	Frankel-zsinagóga
	Kecel		
	Soltvadkert		
	Miskolc	11.00	Temető
	Nagykátán	11.00	Temető
	Salgótarján	11.00	Temető
	Tótkomlós	11.00	Emlékmű
Június 24.	Vác	10.00	Temető
Június 29.	Békéscsaba	15.00	Temető
	Dombóvár	14.00	Temető
	Győr	10.00	Temető
	Gyula	12.00	Temető
	Hódmezővásárhely	16.30	Temető
	Kaposvár	10.00	Zsinagóga
	Szeged	10.00	Temető
	Szolnok	11.00	Holokauszt-emlékmű
	Veszprém	11.30	Zsinagóga
	Dabas	10.00	Zsinagóga
		17.00	Temető
Július 6.	Sárbogárd	16.00	Temető
	Jászberény	11.00	Temető
	Karcag	11.00	Zsinagóga és temető
	Nagykőrös	11.30	Zsinagóga
	Pápa	10.30	Zsinagóga
	Pécs	10.30	Zsinagóga
	Szombathely	10.00	Fő tér emlékműavatás, majd zsinagóga
	Tapolca	10.30	Volt gettó
	Cegléd	14.00	Temető
	Keszthely	15.00	Temető
		11.00	Templom
Július 13.	Sopron	11.00	Temető
	Soroksár	9.30	Temető
	Pesterzsébet	10.15	
	Csepel	11.30	
	Szekszárd	10.30	Művészetek Háza, volt zsinagóga
Július 20.	Újpest, Rákospalota	18.00	Zsinagóga

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges!

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Jún. 6.	Szombat reggel Jún. 7.	Péntek este Jún. 13.	Szombat reggel Jún. 14.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.30	8.00	20.30	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.30	9.00	20.30	9.00
Teleki tér 22. (szetfárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.15	8.00	20.15	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.15	8.00	20.15	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Június 3. kedd	Szíván 5.	Erev sávuot
Június 4. szerda	Szíván 6.	Sávuot 1.
Június 5. csütörtök	Szíván 7.	Sávuot 2. Mázkir
Június 6. péntek	Szíván 8.	Gyertyagyújtás: 8.19
Június 7. szombat	Szíván 9.	Szombat kimenetele: 9.39
Június 13. péntek	Szíván 15.	Gyertyagyújtás 8.23
Június 14. szombat	Szíván 16.	Szombat kimenetele: 9.44

Terrortámadás a brüsszeli zsidó múzeumnál

Tűzet nyitott egy férfi a járókelőkre Brüsszel belvárosában, a zsidó múzeum előtt, hárman meghaltak, egy ember pedig súlyosan megsebesült – közölte a brüsszeli tűzoltóság szóvivőjére hivatkozva a Le Soir, Belgium legnagyobb példányszámú francia nyelvű napilapja internetes oldalán.

A La Libre Belgique, a második legolvasottabb francia nyelvű napilap egy negyedik halálos áldozatról is tudni vél, emellett pedig arról is beszámolt, hogy egy szemtanú feljegyezhetette annak az autónak a rendszámát, amellyel a támadó érkezett, majd elmenekült. A honlap „biztos forrásra” hivatkozva később azt írta, hogy a hatóságok egy gyanúsítottat elfogtak, de nem lehet tudni, hogy magát a támadót sikerült-e megtalálni.

A beszámoló szerint délután négy óra előtt pár perccel egy Audi állt meg a zsidó múzeum bejáratának közelében, a parkoló autók mellett, majd az utas és a vezető is kiszállt. Ez utóbbi a beszámoló szerint két táskát tett a földre, majd tüzelni kezdett a járókelőkre. Ezt követően visszaült az autóba, és elhajtott. Az utas sorsáról egyelőre semmit sem tudni. A Le Soir és az RTBF, Belgium francia nyelvű közszolgálati rádiója és televíziója internetes oldalán azt írja, hogy a támadó be is ment a múzeumba, és ott is lövöldözött. A napilap weboldala egy szemtanút is megszólaltat, aki két testet látott a múzeum előcsarnokában.

Guido Van Wymersch, Brüsszel Ixelles nevű kerületének rendőrfőnöke, illetve a terrorfenyegetettséget értékelő rendőri egység is megerősítette, hogy a támadásban két nő és egy férfi vesztette életét.

Közben azonban más belga lapok szintén azt írták, hogy a támadásnak négy halottja van.

Véletlenül a közelben tartózkodott Didier Reynders belga külügyminiszter is, és a beszámoló szerint maga is szemtanúja volt a merényletnek.

„Hallottam a lövéseket, levettem magam a földre, ahol több test is hevert” – számolt be a történekről a sajtónak a politikus, aki később a Twitteren azt írta: megrázták a zsidó múzeumnál történt gyilkosságok, gondol az áldozatokra, akiket a saját szemével látott a helyszínen, és együtt érez családtagjaikkal.

Szintén a közelben tartózkodott a belügyminiszter, Joelle Milquet is, aki pár perccel Reynders után ért a támadás helyszínére, és úgy nyilatkozott: minden arra utal, hogy antiszemita támadás történt.

Elio Di Rupo belga miniszterelnök ugyancsak a Twitteren keresztül tudatta: mélyen megrázták a történetek, és részvétét fejezi ki az áldozatok hozzátartozóinak.

A helyszínen Julien Klener, a belgiumi izraelita hitközség elnöke a La Libre Belgique-nek úgy nyilatkozott: a múzeumot mostanában nem fenyegették meg.

Yvan Mayeur, Brüsszel polgármestere az RTL–TVI tévécsatornának nyilatkozva arról beszélt, hogy valószínűleg terrortámadás történt. A rendőrség nyomon van – mondta.

TÖBB MINT ÉNEK

Az ORZSE Goldmark Kórusának ünnepi hangversenysorozata

Szeretettel és örömmel hívjuk meg az Új Élet olvasóit az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Goldmark Kórusának hangversenyére, amelyet a Hegedűs Gyula utcai körzet zsinagógájában tartunk június 15-én (vasárnap) 16 órakor.

A kórus 45 éve énekel zsinagógákban, hangversenytermekben Magyarországon majd minden városában, a határon túli zsidó közösségeknél és a nagyvilág különböző országaiban. A kerek évforduló egy közösség életében jelentős állomásnak számít, amely megkívánja a számadást. Jó alkalom áttekinteni munkásságunkat, egyrészt a magunk, másrészt a zsidó közösség számára, amelynek részei és önként vállalt szolgálattevői vagyunk. Az idő sürget minket, hiszen vannak még közöttünk olyan tagok – sajnos csökkenő számban –, akik jelen voltak a kezdeteknél, és hiteles tanúi az alapítók célkitűzéseinek és ezek megvalósításának. Az Országos Rabbiképző Intézet akkori igazgatója, Scheiber Sándor professzor adta meg azokat a kereteket, amelyek az együttes létezéséhez szükségesek voltak. Ádám Emil alapító karnagyunk tettekre váltotta a célt: felidézni a zsidó zenei múlt emlékeit, megmenteni azokat a feledéstől. Kórusunk feladatait tűzték ki az alapítók a zenei értékek átadását a zsidó zenét szerető, valamint megismerni vágyó közösség számára, részvételt a zsidó közösség jelentős eseményeiben, és a felkérések szerinti szakrális szolgálatot.

Az eltelt 45 év alatt hatalmasra

nőtt repertoárunk, és úgy érezzük, tanulságos lenne ezt a dallamkincset különböző szempontok szerint csoportba kötve az érdeklődők elé tárni. Ezért e jubileumi esztendőben több hangversenyt szeretnénk tartani, amelyek mindegyike más-más műsorról mutatná be a megtanult és a különböző eseményeken előadott kórusműveket.

Elsőként egy keresztmetszetet szeretnénk adni az igen sokrétű zsidó zeneirodalomból (természetesen a teljesség igénye nélkül). A zsolnárok és imaköltemények mellett megszólalnak majd jiddis és chászid dallamok a 19. és 20. században élt jeles komponisták feldolgozásában, valamint magyarországi és izraeli zeneszerzők művei. Ez az esemény egy hangversenysorozat első tagja lesz, és boldogan teszünk eleget a Hegedűs Gyula utcai körzet meghívásának, hiszen kórusunk első fellépésének helyszínére térünk vissza, ahol 1969. november 22-én Benoschofsky Imre főrabbit köszönthette akkori tagságunk.

Sorrendben második hangversenyünk szeptember 14-én lesz, ugyancsak a Hegedűs Gyula utcai zsinagógában. Ez alkalommal végigkísérjük a kórusirodalom remekeivel a zsidó ünnepeket. Rajs hasonló, jajm kippur, szimchász tajró, chanuka, purim, pészach, szófirász dallamai, és természetesen a szombatok zenei szólalnak majd meg, jeles európai zeneszerzők kompozícióival, valamint jiddis-chászid népzenei dallamok, zmfreszek és imaköltemények feldolgozásaiban.

Az 2014-es év végén záróhangversenyt tartunk, amelyen terveink szerint kórusunk repertoárjának nagyobb lélegzetű művei mellett hangsúlyos szerepet kapnak szólistáink, akik kántorprodukciókkal és magánénekekkel színesítik majd előadásunkat.

E meghívó „TÖBB MINT ÉNEK” című gondolata kórusunk életének egyik jellemző vonása, amely e 45 év alatt alakult ki. A tagokat nem csupán az ének köti össze, hanem magukévá tették az együttes létezésének célját, a sok tagból álló közösség összefonódott, együtt mozdul és tevékenykedik a feladatok minél jobb végrehajtásáért. Barátságok alakultak ki, és a magánéletben is sok szál fűzi össze a tagságot. Amit teszünk hetente a próbákon, a hangversenytermekben és a zsinagógákban, az nem csak éneklés! TÖBB MINT ÉNEK!

Reméljük, ez a híradás meghozza kedvüket, hogy eljőjenek és meghallgassanak minket!

Ádám Mária

Hány zsidó él Blablafóniában?

Előző könyveimben sokat írtam egy általam (és talán mások által is) kedvelt személyről, a híres zsidóságtudós, izraeli szociológusról, Baruch Hábáról, aki az egész világon folyton keresi-kutatja a zsidókat, megszámlálja őket, és az illetékes helyre jelentést ír róluk. Volt olyan ország, ahol ketőt, volt, ahol hármat, de olyan is, ahol csak egyet talált.

Személyesen ismerem a híres embert. Múltkor találkozásunk alkalmával elmesélte legutóbbi tudományos felfedezőútját Blablafóniába.

„Feladatomban természetesen itt is a zsidók megszámlálása volt. Utazásom előtt már hivatalból tudtam, hogy ebben az országban számosan libsíknak nevezik a zsidókat, és idegenszívűeknek tartják őket. Megérkezésem után hírdetést adtam fel a legnagyobb példányszámú napilapban, a következő szöveggel: „A Nagy Kasztélyba vasárnap du. 5 órára várom az idegenszívű, libsi állampolgárokat. Minden megjelenő értékes ajándékot kap.” (Persze blablafóniai nyelven szövegeztél a hírdetés, de én ezt most nem írom le, hiszen olvasóink közül csak nagyon kevesen rendelkeznek ilyen nyelvtudással. – A szerző.)

„Azt gondoltam, ilyen áhrem szöveggel becsalogatom a zsidó származásúakat, majd megszámlálom őket, és jelentem az illetékes helyen, hány főt találtam. Sokan olvasták a hírdetést, és többen, akik nem is tartották magukat idegenszívűnek, és különösen nem libsíknak, az értékes ajándék reményében eljöttek a szállóba. De eljött néhány valóban zsidó származású személy is, persze azt már előzőleg sejtettem, hogy ezek száma minimális. Izgatottan vártam a jövevényeket, és már 4 órakor a hotel bejáratánál álltam. Ekkor már szállingóztak a blablák is.

Végül a nagyteremben 35 személy jelent meg. Mindenkitől elkértem a személyi igazolványát, hogy felírhaszam azok azonosítóját, és ezt követően majd elszámolhassak központomnak az adott ajándékokkal.

Az ünnepség elején felálltam a pódiumra, és így szóltam: Üdvözlöm a megjelenteket, és mielőtt elmondanám jövevényeket célját és átadnám az ajándékokat, szeretnék néhány ellenőrző kérdést feltenni Önöknek. Legyenek szívesek írásban válaszolni. Mindenre teljes őszinteséggel feleljenek, mert az esetleges hamis válaszokat az önökre a bejáratnál titokban felszerelt hazugságvizsgáló készülék amúgy is leleplezi.

Az első kérdésem: Ha futballmeccs van Blablafónia és Libsinia között, Ön kinek drukkol? A második kérdésem: Érez-e büntudatot vagy szégyent, ha azt olvassa, a libsi és az idegenszívűek ártnak Blablafónia nemzeti érdekeinek? És végül a harmadik: Minek örül jobban, ha azt hallja, hogy egy blablafóniai blabla, vagy akkor, ha azt hallja, hogy egy blablafóniai libsi kap Nobel-díjat?

Ezt követően kiosztottam a kérdőíveket, és miután mindenki kitöltötte, átvettem az írásbeli válaszokat. Közben a nálam lévő „streng kóser” típusú komputer kiértékelte a válaszokat.

Ezután következett az értékes ajándékok kiosztása kis flüsszypapírba csomagolva: kevéske sólet, macesz-gombóc, zsidótojás, és persze flódní.

De nem akarom most már hosszabban leírni, amit nekem Baruch Hábá elmesélt... mi minden is történt még a délután folyamán, miket hadovált mélyenszántó, lebilincselő, érzelmekre ható beszédében a zsidóságtudós. Csak a lényegre írom le, persze első sorban a szociológus jelentését.

„Tisztelettel jelentem, a kapott feladatom alapján elutaztam Blablafóniába, és ott teljes hitelességgel megállapítottam, hogy ebben az országban a tényleges zsidók száma 8, azaz nyolc, a potyazsidók száma 27, azaz huszonhét.”

Ungár Richárd

SPÁNN GÁBOR

Tetű

Most felteszek önöknek egy kérdést. Nem kell megírni a választ, mert nyilván aki nem orvos, nem is tudja felelni. Minek a flancos neve a pedikulusz humanusz kapítisz?

Ne kezdjenek el kombinálni, se guglizni, ez nem egy görög pedikúrszalom. Elárulom, a szépen csengő három szó a fejtetű latin elnevezése. Ennek ismerete eddig nem tartozott az általános műveltséghez (ha egyáltalán van még olyan), de úgy látszik, meg kell újra tanulni. Olvasom a legkedveltebb napilapban, hogy Budapest belvárosának egyik általános iskolájában egy kétségbeesett szülő tetűt talált gyermeke fején. Miután ezt a cseméte tanítóőjével közölte, egy részletesebb ANTSZ-vizsgálat kiderítette, hogy az iskola szinte összes osztályában tetvesek a gyerekek.

Az már írói munkásságom része csupán, hogy rögtön hozzáképzelttem a csendéletet: órákezdés az érintett iskolában. Belép a tanárnő, a napos jelent: Tanárnőnek tisztelettel jelentem, osztálylétszám 24 fő, tetves 10, 5-nek a fejéből a serkét már eltüntettük, a többi akkor jön, ha már begyakoroltuk La Fontaine meséit (ez utóbbi felcserélhető Wass Albert versére vagy Tormay Cécile regényére).

De félre a tréfát, a számok egyáltalán nem viccesek. Utánanézem. A példának említett kerületben 17 000 gyerek közül 241-et találtak tetvesnek. Úgy hallom, hogy a jelenség nem idegen a többi iskolától sem, még az igazán jó módú, gazdagnak mondott kerületekben sem. A megkérdőztet járványügyi főorvos elmondta, majdnem tehetetlenek. A tetvelenítés szülői feladat lenne, az ő dolguk csupán annyi, hogy mindaddig nem engedik közösségbe járni a gyermeket, míg meg nem győződnek arról, hogy mind a tetű, mind a serke eltűnt a fejbőréről. A jelenség a jó doktor interjúja szerint nem is szociológiai kérdés, nem szegénység függvénye, könnyen kideríthető, hogy a megtetvesedett nebulók nem hajléktalanok. Rendezett lakáskörülmények között élő gyerek is hordhat tetűt a hajában, és ilyenből elég egy, aki ezt beviszi az iskolába, és megfertőz egy komplett közösséget. Egyébként valamelyik napilapban már megjelent a rekláma annak a folyadéknak, amivel fürdetéskor meg kell mosni a megtetvesedett gyerek haját, és kétszeri alkalom után eltűnik az egyébként ártalmatlan élősködő. Nézzünk szembe a tényekkel! Leszoktunk a kézmósásról. Azt már megszoktam, hogy kedvenc orvosos sorozataimban az elhíresült tévédoktorok egyetlen jelenetben sem mosnak kezet, de mint mondják, nem egy kórházban vizit során köztes kézmósás nélkül halad és vizsgál végig egy orvos egy teljes körtermet. A minap ismeretterjesztő műsort láttam az egyik tévécsatornán. Ott higiénikus szakemberek, orvosok és pedagógusok cserélték rögesznét arról, hogy tetű ügyben a legfontosabb a prevenció. Ez nem más, mint hogy kellően tisztálkodjunk. Szülőknél gondja legyen rá, hogy sűrűn mossák gyerekeik fejét – és ezen nem hibáik felsorolását értették. De nagyon fontos az egész testünk permanens tisztán tartása. Volt, aki ki merete mondani, hogy vissza kéne hozni a divatba a naponta többszöri kézmósást. Különösen fontos lenne ez az iskolákban, hisz gyermekeink életük egy szakaszában több időt töltenek ott, mint otthon. Én nem messze lakom a Scheiber Sándor-iskolától. Megnyugvással tölti el a lekemet, hogy azt tudom, ebben a tanintézetben napjában legalább háromszor kötelező a kézmósás. És miközben ablakomból nézem a nagy zajjal kirajzó scheibereseket, megfordul a fejemben, vajon tudják-e, ki volt Semmelweis Ignác? Ő volt az a 19. századi nőgyógyász, aki rászórította a Monarchia orvosait a vizsgálatok és különösen a szülések előtti alapos kézmósásra. Nem véletlenül nyerte el az „Anyák megmentője” megnevezést. Érdemeiből még az sem von le, lévén sváb származású, hogy orvostársainak a kézmósást ugyan kötelezővé tette, de ellentétben a Scheiber tanáraival, bróchéit az aktusra velük nem mondatott.

A 100 éves Lunczer Imrét köszöntöm

Az újpesti közösség kitörő örömmel, „énekekkel és dicsőretekkel” köszöntötte Böchukotáj szombatján Lunczer Imre bácsit, aki május 19-én töltötte be 100. évét.

Lunczer Imre 1914-ben született a Győr melletti Horvátimlén. „Szüleim falusi zsidók voltak, nagyon jó szándékú és család szerető szülők. Apám, Lunczer Lipót és anyám, Krausz Róza falusi parasztemberek. Volt negyven hold birtokuk, tehát jó módú falusi zsidóknak számítottak... három elemi iskolát Mosonban végeztem, a győri zsidó hitközségnek ott volt iskolai oktatási intézménye. 1929-ben Győrbe költöztünk. Nem vettek fel a bencés rendi gimnáziumba, mert akkor már eléggé a Horthy-korszak közepén voltunk. Így kerültem a felsőkereskedelembé, ott érettségiztem le. 1932-ben vonultam be, ott ért az első nagy antiszemita megkülönböztetés, amikor kitétek a karpaszományos iskolából. 1937-ben szereltem le, alighogy hazaértem, megkaptam a SAS-behívót. Kitétek a hadseregből, és munkaszolgálatba helyeztek. Elvették a zsidóktól az egyenruhát, polgári ruhát kellett viselni, erre sárga karszalagot kellett varrni. Budapestre, a Csepeli Szabadkikötőbe kerültem. Végigéltem néhány angol légitámadást, hogy miként menekültem meg, máig sem tudom. Elindítottak bennünket Mauthausenbe, gyalogmenetben. Vértostolnán két sor SS között kellett elmenni, ahol értek, ütöttek puskatussal. Egy fészerbe vittek, megjelent hat SS-katona sváb falusiakkal, elkezdtek csapkodni az arcomat, azóta van átvágyva mindenhol. 10-12 napig voltam Mauthausenben. Gyalogmenetben hajtottak Günskirchenbe. 1945-ben szabadultam fel.”

Imre bácsi 1948-ban feleségül vette Dávid Alice-t. A Közgazdasági Egyetemen tanult. 1952-től 1972-ig volt a Könnyűipari Minisztériumban, onnan ment nyugdíjba. 1997-ben költözött az Újpesti Szeretetotthonba. Mindenki szereti, és rendszeresen mennek hozzá kérdezni, s ő mindenre bölcs választ ad, legyen az tudományos, művészeti, zenei, irodalmi tárgyú.

2008-tól ismerem Imre bácsit. Amikor Újpestre kerültem, bevallottam: még nem megy elég jól a tóraolvasás. Ő négy éven át minden héten kétszer, szerdán és péntek délután ismételte velem órákon keresztül a hetiszakaszokat. Minden ünnepen jelen volt, és lelkesen vállalta a prófétai rész olvasását. Aki hallotta,

soha nem feleli, ahogyan a rabbi helyettes mellett állva ismételte az Ovinu málkénut. Az ő tiszte volt a „sóvárfűvés rendjének beolvasása”.

Igen, Lunczer Imre 100 éves. „Áldott légy Te, Örökkévaló Istenünk, a Világ Királya, aki életben hagyott, megtartott, és megengedte, hogy megéljük ezt a napot.”

Szerdóc Ervin rabbi helyettes

Jeruzsálemi csendélet

(Havas Miklós felvétele)

...és ideje van a nevetésnek

A csőd szélén áll Krausz. Vevő jön: – Van egy vég vászna? – Vásznam nincs, végem van.

Mérnökembernek: – Mondd, rabbi, miért van az, hogy előbb látjuk a villámot, és csak utána halljuk a dörgést?

– Isten olyannak teremtett minket, hogy a szemünk előbbre van, mint a füllünk.

Grün levelet írta Gelbnek, de nem tudja, hogy kezdje. Kohn segít: – Szólítsd Mélyen Tisztelt Uramnak.

– A Gelbet? Hiszen a világ legnagyobb csirkefogója.

– Akkor szólítsd így: Kedves Koléga!